

LATVIJAS PRAKTISKĀ RĪCĪBA NELEGĀLĀS MIGRĀCIJAS MAZINĀŠANAI

Rīgā, 2011.gada oktobrī

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls¹, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Eiropas migrācijas tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,
Rīga, Latvija, LV-1026
Tālrunis: +371 67219492
Fakss: +371 67219431
E-pasts: emn@pmlp.gov.lv
Tīmeklis: www.emn.lv

Pētījuma autori:

Linda Krūmiņa, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte;
Solvita Gindra, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes Robežpārbaudes un imigrācijas kontroles nodaļas galvenā inspektore;
Ineta Logina, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas vadošā vecākā referente.

Recenzenti:

Jānis Citskovskis, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieks;
Sanda Kundrāte, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas vadītāja;
Natālija Zaiceva, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes priekšnieka vietniece.

---

¹ Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu. - Oficiālais Vēstnesis, L 131, 21.05.2008.

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	4
1. IEVADS	5
1.1. Mērķis	5
1.1. Definīcijas	5
1.2. Metodoloģija	6
2. POLITISKAIS, INSTITUCIONĀLAIS UN TIESISKAIS IETVARS	7
2.1. Nacionālā politika un normatīvie akti nelegālās migrācijas jomā	7
2.2. Institucionālais ietvars	14
3. PRAKTISKĀ RĪCĪBA NELEGĀLĀS MIGRĀCIJAS MAZINĀŠANAI	16
3.1. Praktiskā rīcība pirms imigranta ierašanās dalībvalstī	16
3.2. Praktiskā rīcība, lai identificētu un aizturētu nelegālos imigrantus uz robežas	19
3.3. Praktiskā rīcība nelegālās migrācijas pārraudzības jomā	25
3.4. Nelegālo imigrantu tiesiskā statusa legalizācijas iespējas	31
4. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	33
4.1. Sadarbības līgumi	33
4.2. Cita veida sadarbība ar ārvalstīm	35
4.3. Sadarbība ar Eiropas Savienības un starptautiskajām organizācijām	38
5. EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS UN NORMATĪVO AKTU IETEKME	39
6. STATISTIKA	44
6.1. Statistika	44
6.2. Citi pieejamie dati	52
7. SECINĀJUMI	56
8. IZMANTOTO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	58

ANOTĀCIJA

Pētījuma „Latvijas praktiskā rīcība nelegālās migrācijas mazināšanai” mērķis ir sniegt pārskatu par esošo pieeju, funkcionējošajiem mehānismiem un instrumentiem, kas tiek īstenoti Latvijā, lai risinātu nelegālās migrācijas jautājumus.

Šī pētījuma **Ievadā** izklāstīta darba metodoloģija, skaidroti izmantotie termini, definīcijas un metodes informācijas avotu izvēlē, kā arī uzskaitītas iestādes, kas sniedza informāciju pētījuma tapšanas procesā.

Otrajā nodaļā apskatīta Latvijas nostāja, risinot nelegālās migrācijas jautājumus, vienlaikus sniedzot pārskatu par institūcijām, kas Latvijā ir saistītas ar nelegālās migrācijas jomu, kā arī uzskaitītas būtiskākās izmaiņas normatīvajos aktos, kas veiktas pēdējo piecu gadu laikā, ieviešot Eiropas Savienības standartus.

Trešajā nodaļā sniegts pārskats par Latvijas atbildīgo institūciju praktisko darbību nelegālās migrācijas mazināšanā,

sniedzot pārskatu par sekmīgāko līdzekļu īstenošanu.

Ceturtajā nodaļā dots pārskats par Latvijas līdzdalību starptautiskajos projektos un organizācijās, lai mazinātu nelegālo migrāciju Eiropas Savienībā kopumā, kā arī tiek aplūkota Latvijas sadarbība ar trešajām valstīm, lai procedūras, kas saistītas ar nelegālo migrāciju padarītu efektīvākas.

Piektajā nodaļā sniegts pārskats par Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un līgumiem, kas ietekmējuši Latvijas atbildīgo institūciju darbu cīņā ar nelegālo migrāciju.

Sestajā nodaļā pārskatāmā veidā sniegti Eiropas Kopienas Statistikas biroja Eurostat apkopotie dati, kā arī citi pieejamie dati, kas ļauj vispārīgi izvērtēt nelegālās migrācijas rādītājus.

Septītajā nodaļā apkopoti pētījuma rezultātā radušies secinājumi.

1. IEVADS

1.1. Mērķis

Pētījuma „Latvijas praktiskā rīcība nelegālās migrācijas mazināšanai” mērķis ir atspoguļot kompleksu Latvijas iestāžu rīcību nelegālās migrācijas mazināšanā, apskatot būtiskākās izmaiņas normatīvajos aktos kopš 2005.gada, kuru ieviešana ir uzlabojusi kvalitāti un standartus attiecībā uz procedūrām, kas tiek ievērotas nelegālās migrācijas jomā. Pētījums sniedz pārskatu par Latvijas līdzdalību starptautiskajās organizācijās un starptautisko sadarbību, jomās, kas attiecas uz nelegālo migrāciju.

Pētījumā tiek raksturota atbildīgo institūciju praktiskā darbība, mazinot nelegālo migrāciju, un aprakstīti piemērojamie līdzekļi un procedūras. Vienlaikus pētījumā atrodama statistika, kas raksturo nelegālās migrācijas tendences.

Pētījuma objekts ir trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir pārkāpis ieceļošanas vai uzturēšanās nosacījumus Latvijas Republikā - izmantojis viltotus dokumentus vai sniedzis nepatiesu informāciju, pārsniedzis uzturēšanās laiku vai pārkāpis darba atļaujas nosacījumus, saņēmis atteikumu piešķirt tiesisko statusu Latvijas Republikā.

Pētījuma mērķa auditorija ir valsts institūcijas, kas iesaistītas migrācijas politikas veidošanā un īstenošanā, akadēmiskās vides pārstāvji, kā arī nevalstiskās organizācijas, mediji un sabiedrība, kas ir ieinteresēta nelegālās migrācijas jautājumos.

1.1. Definīcijas

Saskaņā ar Latvijas Republikas Imigrācijas likumu² pētījumā tiek lietoti šādi termini:

ārzemnieks - persona, kura nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis;

izbraukšanas rīkojums - administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un ārzemniekam uzlikts pienākums noteiktā termiņā labprātīgi atstāt Eiropas Savienības dalībvalstu teritoriju un doties atpakaļ uz savas pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ieceļojis, vai trešo valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot;

lēmums par piespiedu izraidīšanu - administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un noteikts piespiedu kārtā izraidīt ārzemnieku no Eiropas

---

² Imigrācijas likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 20.11.2002. - [stājas spēkā 01.05.2003.]

Savienības dalībvalstu teritorijas uz savas pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ieceļojis, vai trešo valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot;

nelikumīga uzturēšanās - ārzemnieka uzturēšanās Latvijas Republikā, kas neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regulas Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), 5.pantā noteiktajam;

trešā valsts - jebkura valsts, izņemot Eiropas Savienības dalībvalsti, Eiropas Ekonomikas zonas valsti un Šveices Konfederāciju;

pārvadātājs - komersants, kura komercdarbība saistīta ar personu pārvadāšanu ar jūras vai gaisa transportu vai autotransportu.

1.2. Metodoloģija

Pētījums „Latvijas praktiskā rīcība nelegālās migrācijas mazināšanā” izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Tīkla nacionālo kontaktpunktu pieņemto specifikāciju un struktūru.

Darba izstrādē tika iesaistīti galvenokārt eksperti no Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esošās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robezsardzes. Minētās iestādes ir tiešā veidā atbildīgas par migrācijas politikas īstenošanu.-

Pētījuma izstrādes procesā informācija saņemta arī no Ārlietu ministrijas un Labklājības ministrijas.

Darba izstrādes procesā izmantots globālais tīmeklis *Internet* un tajā pieejamā normatīvo aktu bāze *www.likumi.lv*.

Statistika pētījumam nodrošināta saskaņā ar Eiropas Kopienas Statistikas biroja *Eurostat* datu bāzē pieejamo informāciju. *Eurostat* datus saņem no nacionālajiem datu sniedzējiem - Centrālās Statistikas pārvaldes³, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robezsardzes. Tā kā *Eurostat* datus publicē noapaļotus līdz tuvākajam 5, līdz ar to atsevišķos gadījumos, nav iespējams pilnībā izvērtēt pastāvošās tendences migrācijas jomā. Lai raksturotu pastāvošās tendences nelegālās migrācijas jomā, darbā izmantoti arī nacionālo ekspertu sniegtie dati.

Visas literatūras un avotu vienības, kuras izmantotas darba izstrādē, ir iekļautas izmantotās literatūras un avotu sarakstā.

³ Ekonomikas ministrijas padotībā esoša iestāde, kura ir atbildīga par statistikas iegūšanu, apkopošanu un organizēšanu. Oficiālā mājaslapa: www.csb.gov.lv.

2. POLITISKAIS, INSTITUCIONĀLAIS UN TIESISKAIS IETVARŠ

2.1. Nacionālā politika un normatīvie akti nelegālās migrācijas jomā

Latvijas migrācijas politika ir veidojusies kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas⁴, kad pēc izstāšanās no bijušās PSRS⁵, Latvijas normatīvie akti tika izstrādāti un harmonizēti atbilstoši starptautiskajām tiesību normām un vēlāk arī Eiropas Savienības prasībām.

Pēdējo desmit gadu laikā būtiskākie politiskie notikumi, kas ietekmējuši migrācijas politikas attīstības virzienu valstī, bija gatavošanās pievienoties Eiropas Savienībai 2004.gada 1.maijā un pievienošanās Šengenas līgumam⁶ 2007.gada 21.decembrī.

Līdz ar pievienošanu Šengenas līgumam, Latvijas robeža ar Krieviju un Baltkrieviju kļuva par Šengenas telpas ārējo robežu.

Vienlaikus jāmin, ka zemās ekonomiskās labklājības dēļ, kas vienlaikus nosaka valstī pastāvošās nelielās sociālās garantijas, tai skaitā arī jomās, kas attiecas uz imigrāciju, Latvija līdz šim nav bijusi nelegālo imigrantu mērķa valsts. Tai pat laikā nelabvēlīgie ekonomiskie faktori un Latvijas ģeogrāfiskā atrašanās vieta veicina Latvijas kā cilvēku tirdzniecības izcelsmes valsts un kā nelegālās imigrācijas tranzītvalsts izmantošanu.

Latvijai ir būtiski uzturēt Eiropas Savienības ārējās robežas drošību, ieviešot Eiropas Savienības noteiktos standartus un mazināt nelegālās imigrācijas un cilvēku tirdzniecības draudus. Līdz ar to pēdējos gados Ministru kabineta deklarācijās par valdības iecerēto darbību, gatavojoties pievienoties Šengenas līgumam, kā arī pēc pievienošanās, tika iekļauti jautājumi par Latvijas kā Eiropas Savienības ārējās robežas drošību⁷, nepieciešamību nodrošināt Šengenas līguma prasību izpildi, apkarot nelegālo migrāciju⁸ un efektīvizēt atbildīgo institūciju darbu⁹, veidot sadarbību ar trešajām valstīm un izstrādāt Šengenas zonai atbilstošu vīzu politiku.

2006. gada 31. janvārī Ministru kabinets apstiprināja „Vienotās patvēruma un migrācijas vadības sistēmas attīstības programmu 2006. – 2009. gadam”¹⁰.

⁴ Latvija atjaunoja neatkarību 1991.gada 21.augustā.

⁵ Lielvalsts, kas pastāvēja no 1921.gada līdz 1991.gadam. Latvija PSRS sastāvā tika iekļauta 1940.gadā.

⁶ Padomes 2007.gada 6.decembra lēmums Nr. 2007/801/EK par Šengenas acquis noteikumu pilnīgu piemērošanu Čehijas Republikā, Igaunijas Republikā, Latvijas Republikā, Lietuvas Republikā, Ungārijas Republikā, Maltas Republikā, Polijas Republikā, Slovēnijas Republikā un Slovākijas Republikā. - Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 323/34, 08.12.2007.

⁷ 2008.gada 2.oktobra Saeimas sēdē apstiprinātais Lēmums par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 163, 23.10.2008.

⁸ Ministru kabineta 2006.gada 7.novembra Deklarācija par Aigara Kalviša vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vesture/kalvisa-valdiba-2/kalvisa-valdiba-2/> -[sk. 01.08.2011.]

⁹ Deklarācija par Ivara Godmaņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vesture/godmana-valdiba-2/godmana-valdibas-deklaracija/> -[sk.01.08.2011.]

¹⁰ Ministru kabineta 2006.gada 1.februāra rīkojums Nr.60 „Par Vienotās patvēruma un migrācijas vadības sistēmas attīstības programmu 2006.-2009.gadam”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.21, 03.02.2006. - [stājās spēkā 01.02.2006.]

Programma izvirzīja jaunus uzdevumus un funkcijas migrācijas procesu kontrolē iesaistītajiem dienestiem, lai nodrošinātu to spēju līdzdarboties Eiropas Savienības migrācijas politikas izstrādē un veicinātu iesaistīto institūciju koordinētu un mērķtiecīgu attīstību, lai, mainoties migrācijas dienestu uzdevumiem, daudz lielāku nozīmi iegūtu preventīvie pasākumi, sadarbība ar nelegālo imigrantu izcelsmes un tranzīta valstīm.

Savukārt 2006.gada 6.jūnijā stājās spēkā „Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes 2006. - 2010.gadam”¹¹, kurās noteikts, ka jāveicina vienota Eiropas Savienības ārpolitika drošības jautājumos, terorisma apkarošanā, cīņā pret nelegālo imigrāciju un organizēto noziedzību.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2012.gadā plāno izstrādāt migrācijas politikas pamatnostādnes. Nepieciešamība radusies pēdējā laika politisko diskusiju par jautājumiem, kas saistīti ar Latvijas iedzīvotāju ekonomisko emigrāciju un zemo demogrāfisko līmeni valstī, rezultātā. Viens no galvenajiem jautājumiem, kas tiks iekļauts 2012.gada migrācijas pamatnostādņēs, ir darbaspēka jautājumu risināšana Latvijā, jo straujā Latvijas iedzīvotāju emigrācija ir radījusi darbaspēka trūkumu atsevišķās nozarēs.

Lai risinātu šo jautājumu, nepieciešams padarīt Latvijas darba tirgu un tiesiskā statusa legalizācijas iespējas daudz pieejamākas ārzemniekiem, savukārt pieejamāks darba tirgus mazinātu nelegāli nodarbināto skaitu Latvijā.

Lai īstenotu Eiropas Savienības politiku migrācijas jomā, Latvija ir ieviesusi pasēs ar biometriskajiem datiem, sākusi izsniegt Šengenas vīzas un veikusi virkni grozījumu normatīvajos aktos.

Ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka **Imigrācijas likums** un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi.

Imigrācijas likumā ir transponētas vairākas Eiropas Savienības prasības, pēdējos gados vairākkārtīgi veikti grozījumi un pārstrādāti vai izdoti no jauna tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi.

2008.gada 23.janvārī stājās spēkā likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”¹², lai pilnībā varētu izpildīt Šengenas *acquis*¹³ prasības un iekļautu Padomes 2001.gada 28.maija direktīvas 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo

¹¹ Ministru kabineta 2006.gada 6.jūnija rīkojums Nr.417 „Par Latvijas ārpolitikas pamatnostādņēm 2006.- 2010.gadam”. -Latvijas Vēstnesis, Nr. 89, 08.06.2006. - [stājās spēkā 06.06.2006.]

¹² Grozījumi Imigrācijas likumā. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 4, 09.01.2008.- [stājās spēkā 23.01.2008.]

¹³ Padomes 2007.gada 6.decembra lēmums Nr.2007/801/EK par Šengenas *acquis* noteikumu pilnīgu piemērošanu Čehijas Republikā, Igaunijas Republikā, Latvijas Republikā, Lietuvas Republikā, Ungārijas Republikā, Maltas Republikā, Polijas Republikā, Slovēnijas Republikā un Slovākijas Republikā. - Oficiālais Vēstnesis, L 323, 08.12.2007., 34.-39.lpp.

personu izraidīšanu¹⁴ prasības. Līdz ar minētajiem grozījumiem, būtiskas pārmaiņas skāra Valsts robežsardzes darbu, kā arī tika precizēta ieceļošanas atteikuma procedūra un ieceļošanas atteikuma iemesli, kā arī nedefinēti vīzu veidi un to izsniegšanas kārtība.¹⁵

Savukārt 2010.gada 1.jūlijā stājās spēkā Imigrācijas likuma norma¹⁶, kas nosaka, ka ārzemniekam ir pienākums izpildīt valsts iestāžu prasību biometrijas datu salīdzināšanai robežkontroles un imigrācijas kontroles laikā. Minētie grozījumi tika pieņemti, lai veiksmīgāk atklātu nelegālos imigrantus, izmantojot biometrijas datu salīdzināšanas iespējas.

2009.gadā Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde uzsāka darbu pie Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008.gada 16.decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi,¹⁷ (turpmāk – Atgriešanas Direktīva) transponēšanas nacionālajos tiesību aktos un 2011.gada 16.jūnijā stājās spēkā likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”¹⁸.

Atgriešanas Direktīvas prasības Imigrācijas likumā tika transponētas, lai uzlabotu standartus un procedūras Latvijas Republikā attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu. Līdz ar Atgriešanas Direktīvas ieviešanu būtiski mainījās gan Valsts robežsardzes, gan Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbs cīņā ar nelegālo imigrāciju un tika nostiprināta brīvprātīgās atgriešanas programmas darbība.¹⁹

2011.gada 16.jūnijā stājās spēkā likums „Grozījumi Imigrācijas likumā” un tika izdoti tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi:

- 2011.gada 1.jūlijā stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.454 „Ārzemnieka piespiedu izraidīšanas kārtība, izceļošanas dokumenta paraugi un tā izsniegšanas kārtība”²⁰, kas nosaka ārzemnieka piespiedu izraidīšanas kārtību, kā arī izceļošanas dokumenta paraugu, kuru izsniedz ārzemniekam, ja nav iespējams iegūt ceļošanas (atgriešanās) dokumentu, un tā izsniegšanas kārtību.
- 2011.gada 19.augustā stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm

¹⁴ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 149, 02.06.2001., 34.-36.lpp.- [sk. 09.06.2011.]

¹⁵ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija. - Pieejama: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEManot_101007_1.doc.- [sk.01.08.2011.]

¹⁶ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 74 , 12.05.2010. - [stājās spēkā 01.07.2010.]

¹⁷ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.

¹⁸ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 15.06.2011. - [stājās spēkā 16.06.2011.]

¹⁹ Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā”. -Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40178026> – [sk. 24.11.2010.]

²⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 100, 30.06.2011. - [stājās spēkā 01.07.2011.]

un Šengenas līguma valstīm”²¹, kas nosaka kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, palīdzības apjomu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp dalībvalstīm.

Līdz ar pievienošanos Šengenas līgumam, kas noteica personas brīvas pārvietošanās iespējas Šengenas telpā, saasinājās Latvijas kā cilvēku tirdzniecības izcelsmes valsts izmantošana, līdz ar to bija būtiski ieviest Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas 2004/81/EK par uzturēšanās atļaujām, ko izdod trešo valstu valstspiederīgām personām, kuras ir cilvēku tirdzniecības upuri vai kurām ir palīdzēts nelegāli imigrēt un kuras sadarbojas ar kompetentajām iestādēm,²² normas. Lai īstenotu minēto prasību:

- 2007.gada 22.februārī stājās spēkā likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”²³;
- 2007.gada 22.februārī stājās spēkā likums „Par cilvēku tirdzniecības upura uzturēšanos Latvijā”²⁴, kas nosaka nogaidīšanas perioda piešķiršanas un pārtraukšanas nosacījumus tādām ārzemniekiem, kas nav Eiropas Savienības pilsonis un, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ir atzīts par cilvēku tirdzniecības upuri, tā uzturēšanās Latvijā nosacījumus, kā arī šajā likumā paredzēto sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un saņemšanu;
- 2008.gada 13.februārī stājās spēkā likums „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību”²⁵.

Pievienošanās Šengenas līgumam izvirzīja arī jaunas prasības, kas attiecas uz vienoto Šengenas vīzu izdošanu, kas ir derīgas visu Šengenas valstu teritorijā. Šādas vienotas sistēmas ieviešana Latvijai bija būtiska, lai pēc robežkontroles atcelšanas uz Eiropas Savienības iekšējām robežām, pastiprinātu robežu drošības pasākumus, uzlabojot vīzu kontroles mehānismus.

Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs no 2007.gada 21.decembra sāka izsniegt vienotās jeb Šengenas vīzas, bet ar 2010.gada 5.aprīli Latvija uzsāka piemērot Vīzu kodeksu²⁶. Latvija kopš pievienošanās Šengenas līgumam ir noslēgusi vienošanās ar citām Šengenas valstu diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām par savstarpēju pārstāvību Šengenas vīzu izsniegšanā.

Imigrācijas likumam pakārtoti šādi Ministru kabineta noteikumi, kas tiešā veidā attiecas uz nelegālās migrācijas mazināšanu valstī:

²¹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.129, 18.08.2011. - [stājās spēkā 19.08.2011.]

²² Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004., 19-23.lpp.

²³ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 23, 08.02.2007. - [stājās spēkā 22.02.2007.]

²⁴ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.23, 08.02.2007. - [stājās spēkā 22.02.2007.]

²⁵ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 23, 12.02.2008. - [stājās spēkā 13.02.2008.]

²⁶ Eiropas Padomes un Parlamenta regula (EK) Nr.810/2009 (2009.gada 13.jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu. - Oficiālais Vēstnesis, L 243, 15.09.2009.

- Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr. 676 „Vīzu noteikumi”.²⁷ Noteikumi nosaka kārtību, kādā iesniedz dokumentus vīzas pieprasīšanai, izsniedz, reģistrē, anulē un atceļ vīzu, nosaka vīzu derīguma termiņus, informācijas sistēmās (Nacionālā vīzu informācijas sistēma un Vīzu reģistrs) iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību robežšķērsošanas vietās, kurās var izsniegt vīzu saskaņā ar Vīzu kodeksu.
Būtiski atzīmēt, ka nozīmīgākās izmaiņas nacionālajos tiesību aktos vīzu jautājumos tika veiktas 2010.gadā, jo līdz ar Vīzu kodeksa spēkā stāšanos bija mainījušās vīzu kategorijas un vīzu izsniegšanas, anulēšanas un atcelšanas nosacījumi. No 2010.gada nacionālajos tiesību aktos tika iekļauta norma, ka Valsts robežsardzei ir tiesības anulēt un atcelt ārzemnieku vīzu ne tikai uz valsts robežas, bet arī valsts iekšienē. Līdz noteikumu stāšanās spēkā minētās tiesības bija tikai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei.²⁸
- Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.549 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumos Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus””,²⁹ kas papildināti ar papildu pārbaudes veikšanas kārtību ārzemniekiem, kuri pieprasa uzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 28., 29. vai 30.punktu. Veicot pārbaudi, kompetentās valsts iestādes pārliecinās, vai, izsniedzot uzturēšanās atļauju, ārzemnieks neradīs draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai.³⁰
- Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr. 554 „Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi”³¹, kas nosaka to valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi. Valstu saraksts aktualizēts, ņemot vērā Drošības policijas³² priekšlikumu.³³

²⁷ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 144 (4542), 13.09.2011. - [stājās spēkā 14.09.2011.]

²⁸ Apstiprina jaunu vīzu izsniegšanas kārtību. - Pieejams: <http://www.rs.gov.lv/?id=35&sa=&top=-1&rel=1479> - [sk. 15.10.2010.]

²⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 28.06.2010. - [stājās spēkā 01.07.2010.]

³⁰ Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumos Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus”” anotācija. - <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40176245> – [sk. 14.05.2010.]

³¹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 100, 28.06.2010. - [stājās spēkā 29.06.2010.]

³² Drošības policija ir iekšlietu ministra pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde, kas īsteno valsts politiku valsts drošības jomā un ir operatīvās darbības subjekts.

³³ Plašāka informācija par vīzu izsniegšanas procesu pieejama Tīkla izpētes darbā „Vīzu politika Latvijā kā migrācijas pārvaldīšanas veids”. Izpētes darbs pieejams Tīkla mājas lapā www.emn.lv.

Vienlaikus, gatavojoties pievienoties Šengenas līgumam, sākot ar 2007.gada 20.novembri Latvija ievieša Eiropas Savienībai un starptautiskajiem standartiem atbilstošas pasēs ar biometrijas datiem, lai robežšķērsošana būtu iespējama, izmantojot automātiskās dokumentu pārbaudes sistēmas. Jaunās pasēs nodrošina personas biometrijas datu un sejas digitālo attēla ierakstīšanu pasēs mikroshēmā. Sākot ar 2008.gada 15.septembri pasēs mikroshēmā tika iekļauti arī personas abu rādītājpirkstu nospiedumu digitālie attēli. Mikroshēmā ierakstītie biometrijas dati veido drošu saikni starp pasēs turētāju un pasi, kas ir svarīgs ieguldījums aizsardzībai pret pasēs nelikumīgas izmantošanas mēģinājumiem.³⁴

Saskaņā ar Latvijas Republikā pastāvošo sistēmu, personai par izdarītajiem pārkāpumiem, tai skaitā par ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un nodarbinātības normu neievērošanu, var piemērot administratīvo sodu vai kriminālsodu.

Kārtību, kādā nosaka, kāda darbība vai bezdarbība atzīstama par administratīvo pārkāpumu, kādu administratīvo sodu, kāda institūcija (amatpersona) un kādā kārtībā var uzlikt personai, kas izdarījusi administratīvo pārkāpumu, nosaka *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss*³⁵.

Savukārt kriminālsodu personai piemēro saskaņā ar *Krimināllikumā*³⁶ noteiktajām normām, kriminālsodu izpildes noteikumus un kārtību, notiesāto tiesisko statusu, valsts un pašvaldību iestāžu kompetenci sodu izpildē reglamentē *Latvijas Soduzpildes kodekss*³⁷.

Pievienošanās Eiropas Savienībai un Šengenas līgumam radīja nepieciešamību iekļaut jaunus nosacījumus arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, Krimināllikumā un Latvijas Soduzpildes kodeksā, lai atbildīgās institūcijas varētu pildīt savus pienākumus atbilstoši jaunajām prasībām.

2006.gada 13.jūnijā stājās spēkā likums „Grozījumi likumā „Par aviāciju””³⁸, lai transponētu nacionālajos tiesību aktos Eiropas Padomes direktīvu 2004/82/EK par pārvadātāju pienākumu paziņot datus par pasažieriem,³⁹ lai mazinātu nelegālās imigrācijas un terorisma riska draudus, savlaicīgu personu, kuras var mēģināt nelegāli ieceļot Latvijas Republikā, atklāšanu. Savukārt 2007.gada 26.jūnijā stājās spēkā likums „Grozījums Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”⁴⁰, kas noteica, ka par pieprasīto pasažieru datu neiesniegšanu, nepilnīgu vai nepareizu datu iesniegšanu Valsts robežsardzei, ja to izdarījis pārvadātājs, kas veic pārvadājumus ar gaisa transportu no valsts, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas

³⁴ Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde;

³⁵ Publicēts: Ziņotājs, Nr. 51, 20.12.1984. - [stājās spēkā 01.07.1985.]

³⁶ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 199/200, 08.07.1998. - [stājās spēkā 01.04.1999.]

³⁷ Publicēts: Ziņotājs, Nr. 1, 01.01.1971. - [stājās spēkā 01.04.1971.]

³⁸ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 83, 30.05.2006. - [stājās spēkā 13.06.2006.]

³⁹ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004., 24.-27.lpp.

⁴⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 12.06.2007. - [stājās spēkā 26.06.2007.]

Ekonomikas zonas valsts, uz Latvijas Republiku, — uzliek naudas sodu pārvadātājam — fiziskai vai juridiskai personai.

2008.gada 12.janvārī stājās spēkā likums „Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā”⁴¹, lai precizētu kārtību, kādā izpildāms spriedums par izraidīšanu no Latvijas Republikas.

2008.gada 12.janvārī tika pieņemts likums „Grozījumi Krimināllikumā”⁴², kas noteica, ka citas valsts pilsoni vai personu, kurai ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja citā valstī, var izraidīt no Latvijas Republikas, kā papildsodu nosakot ieceļošanas aizliegumu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, papildsoda izciešanas laiku skaita no dienas, kad persona izraidīta no Latvijas Republikas.

Līdz ar jauno prasību īstenošanu, kas veicināja nelegālās imigrācijas apkarošanu, bija nepieciešami grozījumi arī Robežsardzes likumā, lai paplašinātu Valsts robežsardzes funkcijas nelegālās imigrācijas uzraudzībā:

- 2007.gada 4.jūlijā stājās spēkā likums „Grozījumi Robežsardzes likumā”⁴³, lai nostiprinātu Valsts robežsardzes amatpersonu tiesības veikt ārzemnieku uzturēšanās nosacījumu, tai skaitā nodarbinātības, kontroli juridiskajām un fiziskajām personām piederošās vai to lietošanā esošās telpās un ēkās, kā arī tiesības uzaicināt personu uz Valsts robežsardzi sakarā ar materiāliem, kas saistīti ar ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās un izceļošanas nosacījumu kontroli, un tiesības pieprasīt un saņemt imigrācijas kontroles procesam nepieciešamo informāciju.

Lai mazinātu nelegāli nodarbināto trešo valstu pilsoņu skaitu un pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīvu 2008/104/EK par pagaidu darba aģentūrām⁴⁴ (turpmāk – Direktīva 2008/104/EK) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīvas 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi⁴⁵ (turpmāk – Sankciju direktīva) prasības, 2011.gada 20.jūlijā stājās spēkā grozījumi Darba likumā⁴⁶, grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā⁴⁷, grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā⁴⁸ un 2011.gada 13.jūlijā stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā⁴⁹.

Atbildīgās institūcijas par administratīvo pārkāpumu izskatīšanu un administratīvo sodu uzlikšanu par uzturēšanos Latvijā bez derīgas vīzas, uzturēšanās atļaujas vai derīga

⁴¹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.208, 29.12.2007. - [stājās spēkā 12.01.2008.]

⁴² Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 208, 29.12.2007. - [stājās spēkā 12.01.2008.]

⁴³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 20.06.2007. - [stājās spēkā 04.07.2007.]

⁴⁴ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 327, 05.12.2008., 9.-14.lpp. - [sk.09.06.2011.]

⁴⁵ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009., 24.-32.lpp.

⁴⁶ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. - [stājās spēkā 20.07.2011.]

⁴⁷ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 103, 06.07.2011. - [stājās spēkā 20.07.2011.]

⁴⁸ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 103, 06.07.2011. - [stājās spēkā 20.07.2011.]

⁴⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 99, 29.06.2011. - [stājās spēkā 13.07.2011.]

ceļošanas dokumenta un par apzinātu personas nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze.

2.2. Institucionālais ietvars

Ārzemnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā atbilstoši savai kompetencei dokumentē un kontrolē Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esošā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze, kā arī Latvijas Republikas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības un Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments. Minētās iestādes sadarbojas savā starpā, lai nodrošinātu veiksmīgu informācijas apriti un procedūru izpildi.

Par dažādu ar migrācijas jomu saistītu jautājumu risināšanu ir atbildīga arī Labklājības ministrija, Ekonomikas ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Tieslietu ministrija, kā arī valsts drošības iestādes un pašvaldības.

Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde iekšlietu nozarē, kas ietver noziedzības apkarošanas, sabiedriskās kārtības un drošības aizsardzības, personas tiesību un likumīgo interešu aizsardzības, valsts robežas drošības, ugunsdrošības, ugunsdzēsības, glābšanas, civilās aizsardzības, iedzīvotāju uzskaites un dokumentēšanas, kā arī migrācijas apakšnozares. Iekšlietu ministrija savā darbībā ir tieši pakļauta iekšlietu ministram.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir Iekšlietu ministra pārraudzībā esoša iestāde, kuras funkcijas, uzdevumus un kompetenci nosaka Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums⁵⁰. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kompetencē ietilpst personu apliecinošo un ceļošanas dokumentu izdošana, Iedzīvotāju reģistra uzturēšana un valsts migrācijas un patvēruma politikas izstrādāšana un īstenošana:

- izstrādā normatīvos aktus migrācijas procesu regulēšanai;
- izsniedz vīzas iebraukšanai Latvijā vai tās šķērsošanai;
- izsniedz, pagarina, reģistrē un anulē uzturēšanās atļaujas;
- izstrādā normatīvos aktus patvēruma politikas realizācijai;
- izskata jautājumus un pieņem lēmumus par bēgļa un alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu;
- izsniedz dokumentus:
  - patvēruma meklētājiem;

---

⁵⁰ Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumi Nr.811 „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums”. - Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 160 , 06.10.2006. - [stājās spēkā 07.10.2006.]

- bēgļiem;
- personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde sastāv no vienas centrālās pārvaldes un 32 teritoriālajām nodaļām.

Par migrācijas un patvēruma politikas izstrādi un ieviešanu, kas attiecas uz nelegālajiem imigrantiem tiešā veidā ir atbildīga Migrācijas nodaļa, Uzturēšanās atļauju nodaļa, Patvēruma lietu nodaļa un Personu statusa kontroles nodaļa.

Valsts robežsardze ir Iekšlietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Valsts robežsardzes uzdevumus, funkcijas, kompetenci un pienākumus nosaka Robežsardzes likums.⁵¹ Robežsardzes funkcijas ir valsts robežas neaizskaramības nodrošināšana un nelegālās migrācijas novēršana. Viens no Valsts robežsardzes galvenajiem uzdevumiem ir kontrolēt, kā tiek ievēroti noteikumi par ārzemnieku ieceļošanu, uzturēšanos, izceļošanu un tranzītu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī savas kompetences ietvaros veikt Patvēruma likumā⁵² paredzētās darbības: personas iesnieguma par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu pieņemšana, patvēruma meklētāja identifikācija un ar to saistīto citu pārbaužu un ekspertīžu veikšana, personas dokumentu izsniegšana patvēruma meklētājiem, ja tas netiek aizturēts. Valsts robežsardze atbild par nepieciešamo tulkošanas pakalpojumu organizēšanu un apmaksu. Ja patvēruma meklētājs tiek aizturēts, saskaņā ar Patvēruma likumu, viņu izmitina Valsts robežsardzes teritoriālajā struktūrvienībā speciāli šim nolūkam iekārtotās telpās.

Valsts robežsardzes struktūru un darba organizāciju nosaka Valsts robežsardzes reglaments. Valsts robežsardze sastāv no Galvenās pārvaldes, 6 teritoriālajām pārvaldēm un Valsts robežsardzes koledžas.

Valsts robežsardze valsts robežas apsardzības un kontroles jautājumos, kā arī jautājumos, kas saistīti ar ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un tranzīta noteikumu ievērošanas kontroli, un pārējos tās kompetencē ietilpstošajos jautājumos sadarbojas ar citām valsts un pašvaldību institūcijām, komersantiem un starptautiskajām organizācijām.

Robežsargi piedalās starptautiskajās misijās un operācijās pēc to starptautisko organizāciju rekomendācijas vai lūguma, ar kurām Latvijas Republikai ir noslēgti starptautiskie līgumi.

Lai mazinātu nelegālās migrācijas plūsmu valstī, Valsts robežsardze sadarbojas ar starptautisko jūras ostu, lidostu, jūras pasažieru un dzelzceļa staciju administrāciju, ar muitas iestādēm, Nacionālo bruņoto spēku⁵³ struktūrvienībām un attiecīgajām pašvaldībām.

⁵¹ Valsts robežsardzes likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.329/330, 16.12.1997. - [stājās spēkā 01.01.1998.]

⁵² Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. - [stājās spēkā 14.07.2009.]

⁵³ Nacionālie bruņotie spēki ir militāro formējumu kopums, kuru veido militāri organizēta, apmācīta un apbruņota tautas daļa.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze sadarbojas ar citām tiesību sargājošām institūcijām un iestādēm, veicot informācijas apmaiņu nelegālās imigrācijas un nodarbinātības jomā. Valsts robežsardze organizē kopīgus kontroles pasākumus dažādos objektos, regulāra sadarbība notiek ar tādām iestādēm kā Valsts darba inspekcija⁵⁴, Valsts ieņēmumu dienests⁵⁵, Valsts policija⁵⁶ un Drošības policija.

2009.gadā „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas Atgriešanas fonda „Brīvprātīgās atgriešanas un reintegrācijas programmas”” ietvaros palīdzību nelegālo imigrantu atgriešanā un dzīves atsākšanā mītnes valstī uzsāka sniegt Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs.

3. PRAKTISKĀ RĪCĪBA NELEGĀLĀS MIGRĀCIJAS MAZINĀŠANAI

3.1. Praktiskā rīcība pirms imigranta ierašanās dalībvalstī

Līdz ar ekonomiskās stabilitātes pasliktināšanos un 2008.gada ekonomisko krīzi pasaulē, kas īpaši ietekmēja trešo valstu labklājības līmeni un izraisīja reģionālos konfliktus, pēdējos gados ir audzis to cilvēku skaits, kuri ierodas Latvijas Republikā no trešajām valstīm.

Lai nepieļautu nelegālo imigrāciju, ir būtiski veikt preventīvos pasākumus vēl pirms trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas Eiropas Savienībā.

Sadarbojoties valsts iestādēm, organizējot darbinieku apmācības, veicot riska analīzi, izmantojot pieejamos tehniskos resursus, kā arī ieviešot Latvijas normatīvajos aktos sankcijas pret personām, kas veic nelegālo imigrantu pārvadājumus, tiek veikti preventīvie pasākumi, pirms trešās valsts valstspiederīgā ieceļošanas Latvijas Republikā.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts robežsardze, Latvijas konsulārās un diplomātiskās pārstāvniecības ārvalstīs un drošības iestādes sadarbojas, lai atklātu tos nelegālos imigrantus vai to pārstāvjus, kas Latvijā cenšas ieceļot, izmantojot viltotus dokumentus vai, iesniedzot vīzu pieteikumu, sniedz nepatiesu informāciju.

---

⁵⁴ Darba inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas funkcija ir valsts uzraudzības un kontroles īstenošana darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā.

⁵⁵ Valsts ieņēmumu dienests ir finanšu ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina nodokļu maksājumu un nodokļu maksātāju uzskaiti, valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī iekasē nodokļus, nodevas un citus obligātos maksājumus Eiropas Savienības budžetam, īsteno muitas politiku un kārtu muitas lietas.

⁵⁶ Valsts policija ir apbruņota militarizēta valsts vai pašvaldības institūcija, kuras pienākums ir aizsargāt personu dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, īpašumu, sabiedrības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem.

Šādu ieceļošanas veidu Šengenas zonā caur Latviju visbiežāk izmanto Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (turpmāk – NVS) valstu pilsoņi, kas kā ieceļošanas mērķi min tūrismu vai biznesu, bet faktiski mēģina izmantot Latviju kā tranzītvalsti, lai dotos tālāk uz citām Šengenas zonas valstīm darba meklējumos.

Lai nodrošinātu sekmīgu migrācijas procesu kontroli, preventīvie pasākumi tiek veikti jau diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās ārvalstīs, proti, tiek pārbaudīti dokumenti un informācija, kas iesniegta, lai saņemtu vīzu vai uzturēšanās atļauju Latvijā, tāpat tiek veikta personu intervēšana.

To valstu pilsoņi, kuriem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir paredzēta papildus pārbaude, vai arī tie vīzu pieteikumu iesniedzēji, kuru sniegtā informācija, dokumenti un minētie ieceļošanas mērķi rada šaubas par to autentiskumu, tiek aicināti uz pārrunām uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi vai Latvijas Republikas konsulārajām un diplomātiskajām pārstāvniecībām ārvalstīs. Informācijas pārbaudes procesam tiek piesaistīts Satversmes aizsardzības birojs⁵⁷, Drošības policija, kā arī Valsts robežsardzes sakaru virsnieki. Ministru kabineta noteikumos noteikto valstu pilsoņiem intervija un drošības iestāžu atzinums ir obligāts, lai persona varētu saņemt ieceļošanas dokumentu Latvijā.

Valsts robežsardzes sakaru virsnieki regulāri sadarbojas ar Latvijas Republikas diplomātisko un konsulāro iestāžu amatpersonām.

Valsts robežsardzes sakaru virsnieki sniedz konsultācijas vīzu izsniegšanas jautājumos, intervē vīzu pieprasītājus no augsta imigrācijas riska valstīm, pārbaudot sniegto ziņu patiesumu pieejamajās datu bāzēs, kā arī sniedz telefoniskas konsultācijas par Latvijas robežas šķērsošanas nosacījumiem.

Ja Latvijas Republikas konsulāro un diplomātisko pārstāvniecību amatpersonām rodas aizdomas, ka Šengenas vīzas ielūgumā norādītā informācija nav patiesa, tad Valsts robežsardzes sakaru virsnieks nosūta informāciju kontaktpersonai Valsts robežsardzē, kas tālāk koordinē nepieciešamās informācijas pārbaudi.

Savukārt, ja dokumentu pārbaudes procesā radušās aizdomas par personas ieceļošanas likumību, bet formāli nav juridiska pamatojuma vīzas atteikumam, tiek pieņemts lēmums veikt uzturēšanās nosacījumu ievērošanas kontroli pēc personu ieceļošanas Latvijas Republikā.

Tāpat Valsts robežsardze sniedz informāciju konsulārajām un diplomātiskajām pārstāvniecībām par tām vīzām, kas izsniegtas Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs un pie robežas vai valsts teritorijā ir anulētas, tādejādi radot iespēju konsulārā dienesta amatpersonām nākotnē vēl rūpīgāk izvērtēt apstākļus, kas ir par pamatu lēmuma pieņemšanai vīzas izsniegšanā.

---

⁵⁷ Satversmes aizsardzības birojs ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts drošības iestāde.

Būtiska nozīme ir Valsts robežsardzes sakaru virsnieku sadarbībai ar aviokompānijām, piemēram, sakaru virsnieks Gruzijas Republikā uztur ciešu sadarbību ar aviokompānijām, kuras veic reisu uz Eiropas Savienības valstīm. Sadarbības ietvaros aviokompānijām (piemēram, Air Baltic, Czech Airlines, Lufthansa, Lot Polish Airlines) tiek sniegtas konsultācijas par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas, uzturēšanās un tranzīta nosacījumiem Eiropas Savienības un Šengenas dalībvalstu teritorijā, lai novērstu gadījumus, kad personas mēģina no savas mītnes valsts izceļot, uzrādot viltotus dokumentus.

Lai izpildītu Eiropas Savienības izvirzītās funkcionālās prasības biometrijas ieviešanā, kas nodrošinās personu identifikāciju, tādējādi mazinot nelegālas ieceļošanas un terorisma draudus, atbilstoši Vīzu kodeksā un Šengenas Robežu kodeksā noteiktajam, ar 2011.gada 31.novembri Valsts robežsardze un Ārlietu ministrijas konsulārās un diplomātiskās pārstāvniecības ārvalstīs izmantos Eiropas Savienības Centrālo Vīzu informācijas sistēmu, lai apstrādātu biometrijas datus.

Šobrīd ir iegādātas iekārtas, kompakti pasu lasītāji, kuri nodrošina optisko un elektronisko datu lasīšanu vienā darbībā un iespēju iegūt datus no bezkontakta mikroshēmām, ļaujot indicēt dokumentā atklātās kļūdas.

Darba vietās tiks uzstādīta arī uzziņu – informācijas sistēma, kas ir paredzēta ārvalstu personu apliecināšanu dokumentu autentiskuma vizuālai pārbaudei. Sistēma satur dokumenta lappušu attēlus dažādos apgaismojuma veidos, dokumenta aizsardzības elementu aprakstu un attēlojumu.⁵⁸

Būtisks instruments, lai mazinātu nelegālo imigrāciju valstī, ir nelegālās imigrācijas ceļu un to tendenču identificēšana, ar ko nodarbojas Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes Analītiskā nodaļa.

Informācija, kas tiek saņemta no Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu struktūrvienībām, Valsts robežsardzes sakaru virsniekiem un no FRONTEX aģentūras kopējās informācijas sistēmas (ICONET) tiek apkopota, izanalizēta un nepieciešamības gadījumā sagatavoti attiecīgi taktiskie brīdinājumi, kas tiek nosūtīti Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu struktūrvienībām.

Migrācijas plūsmu ierobežošanai, nelegālās imigrācijas apkarošanai, kā arī iespējamo terorisma draudu novēršanai, Latvijas normatīvajos aktos, proti, Administratīvo pārkāpumu kodeksā, ir ieviests Direktīvas 2004/82/EK nosacījums, kas paredz administratīvo atbildību

---

⁵⁸ Noslēdzies Eiropas Ārējo robežu fonda 2009.gada programmas projekts „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību EK sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai un nepieciešamo apmācību nodrošināšana sistēmas lietotājiem”. - Pieejams:http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/ARF_NVIS_gaita_30_06.html.- [sk.19.09.2011.]

juridiskajai vai fiziskajai personai, kas veic pārvadājumus ar gaisa transportu no valsts, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts, uz Latvijas Republiku un nav iesniegusi (vai iesniegusi nepilnīgus vai nepareizus) datus par pasažieriem no trešajām valstīm vai bezvalstniekiem.

Tāpat Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss paredz administratīvo atbildību fiziskajai vai juridiskajai personai (pārvadātājam ar jūras, gaisa vai sauszemes transportu) par trešās valsts valstspiederīgā pārvadāšanu uz Latvijas Republiku bez valsts robežas šķērsošanai nepieciešamajiem ceļošanas dokumentiem.

Katrā Valsts robežsardzes teritoriālajā struktūrvienībā, pamatojoties uz apstiprinātu plānu, tiek veiktas regulāras personāla apmācības. Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2011.gada maijā un jūnijā Eiropas Ārējo robežu fonda „Vīzas informācijas sistēmas izmantošana un Ieceļošanas-izceļošanas sistēmas funkcionalitāte - Pilotprojekts” ietvaros organizēja apmācības, kuru laikā 71 robežsargi teorētiski un praktiski tika apmācīti jautājumos par vīzu izsniegšanu un reģistrēšanu Nacionālajā vīzu informācijas sistēmā.

Tāpat Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze piedalās apmācībās par personu, kurām nav saikne ar mītnes zemi, identificēšanu.

Tā kā Latvija nesaskaras ar nesamērīgi lielu nelegālo imigrantu pieplūdumu, Latvija neorganizē nelegālajiem imigrantiem paredzētas plašas informatīvās kampaņas ārpus Latvijas robežām.

Vienlaikus jāmin, ka Ārlietu ministrija regulāri organizē informatīvus pasākumus, lai informētu par ceļotāju pienākumiem. 2009.gada nogalē Ārlietu ministrija sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru⁵⁹ organizēja informatīvo pasākumu ciklu „Uzzini, pirms piekrti darbam ārvalstīs”. Lai gan informatīvo kampaņu mērķa grupa ir Latvijas iedzīvotāji, būtiski ir pieminēt, ka Ārlietu ministrijas rīkotajās informācijas kampaņās uzmanība tiek pievērsta arī fiktīvo laulību fenomenam un ar to saistītajai nelegālajai migrācijai.⁶⁰

3.2. Praktiskā rīcība, lai identificētu un aizturētu nelegālos imigrantus uz robežas

Robežu uzraudzība Latvijā tiek veikta pie Šengenas telpas ārējās robežas ar Krieviju un Baltkrieviju (turpmāk – ārējā robeža), bet Šengenas telpas iekšējo robežu tuvumā ar Igauniju un

⁵⁹ Nodarbinātības valsts aģentūra ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas izveidota, lai īstenotu valsts politiku bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā.

⁶⁰ Informācijas avots: Ārlietu ministrija.

Lietuvu (turpmāk – iekšējā robeža). Valsts robežsardzes struktūrvienības, izvērtējot riska apdraudējumu, veic imigrācijas kontroles pasākumus un, sadarbojoties ar Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas attiecīgajiem dienestiem, veic kopīgo patrulēšanu, kā arī organizē kopīgas operācijas.

Savukārt pie Eiropas Savienības ārējās robežas – robežšķērsošanas vietās – tiek veikta pilna trešo valstu valstspiederīgo pārbaude, kā arī „zaļās” robežas robežuzraudzība, lai nepieļautu nelikumīgu robežas šķērsošanu.

Latvijas Republikai kā Eiropas Savienības un Šengenas dalībvalstu teritorijas ārējai robežai ir svarīgi apgādāt Valsts robežsardzes amatpersonas ar tādu tehnisko līdzekļu aprīkojumu, ar kuru nodrošinātu nelegālā imigranta identificēšanu un atklāšanu uz valsts robežas (gan robežšķērsošanas vietā, gan jebkurā citā Latvijas Republikas ārējās robežas posmā). Tehnisko līdzekļu izmantošana Valsts robežsardzes amatpersonu darbā ir būtiska, lai kontrolētu ieceļojošo personu dokumentu atbilstību noteiktajam paraugam, lai atklātu un identificētu nelegālos imigrantus, kuri Eiropas Savienībā cenšas ieceļot bez derīgiem dokumentiem vai viltotiem dokumentiem, kā arī, lai atklātu tos trešo valstu valstspiederīgos, kuri cenšas iekļūt Eiropas Savienībā nelikumīgi.

Trešo valstu valstspiederīgajiem robežšķērsošanas vietās tiek veikta pilna pārbaude (personu un transportlīdzekļu un personīgo mantu apskate, datorizētā kontrole, izmantojot tiesībsargājošo institūciju datu bāzes, rūpīga dokumentu pārbaude, iztikas līdzekļu pārbaude, darba un uzturēšanās nosacījumu pamatojuma pārbaude) un intervēšana, lai pārliecinātos par trešās valsts valstspiederīgā ceļojuma maršrutu, kā arī par iecerētās uzturēšanās mērķi.

Lai identificētu nelegālos imigrantus uz valsts robežas, Valsts robežsardze veic šādus pasākumus:

- riska analīzi;
- nepārtraukti nodrošina valsts robežas uzraudzību, izmantojot tehniskos līdzekļus un dienesta suņus;
- veic ieceļojošo personu, transportlīdzekļu, kravu un mantu robežkontroli, izmantojot tehniskos līdzekļus, kā arī nepieciešamības gadījumā nodrošinot personas, transportlīdzekļu pārbaudi otrajā līnijā⁶¹;
- robežšķērsošanās vietās (ostās, lidostās) veic ieceļojošo un izceļojošo personu profilēšanu.

---

⁶¹ Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 2.panta 12. punktu „pārbaude otrajā līnijā” ir trešo valstu valstspiederīgo tālāka pārbaude, ko var veikt īpašā vietā, kas nav tā pati vieta, kur pārbauda visas personas. To veic tad, ja ir aizdomas, ka ir viltots dokuments, ja tiek uzrādīts ziņojums, ka persona iekļauta SIS, u.c.

Atbilstoši Šengenas *acquis* prasībām, kā arī personu un transportlīdzekļu plūsmas intensitātei, valsts robežas šķērsošanas vietas ir aprīkotas ar tehnisko aprīkojumu tādā daudzumā, kas nodrošina nepieciešamo robežpārbaužu veikšanu robežkontroles zonā vai tieši transportlīdzekļos.

Nelegālās imigrācijas mazināšanai ir svarīga Latvijas Republikas robežas uzraudzība, jo pēdējos gados ir vērojama tendence, ka pieaug to gadījumu skaits, kad nelegālie imigranti mēģina šķērsot Latvijas Republikas „zaļo” robežu. Valsts robežsardzes amatpersonas robežuzraudzībai, t.i., valsts robežas, pierobežas joslas un pierobežas režīma kontrolei, teritoriālās jūras un iekšējo ūdeņu uzraudzībai, izmanto dažādus tehniskos līdzekļus. Lai atklātu un identificētu nelegālos imigrantus, tiek izmantoti šādi robežuzraudzības tehniskie līdzekļi:

1. klātbūtnes uztveršanas sistēmas – robežpārkāpumu pazīmju konstatēšanai, robežpārkāpēju atrašanās vietas apvidū noteikšanai un atklāšanai valsts robežas un pierobežas joslā, pierobežā, teritoriālajā jūrā un iekšējos ūdeņos;
2. apvidus novērošanas un kustības atklāšanas sistēmas;
3. perimetru (teritoriju) apsardzības iekārtas;
4. novērošanas iekārtas – valsts robežas, pierobežas joslas un pierobežas vizuālajai kontrolei, robežpārkāpumu konstatēšanai, robežpārkāpēju atrašanās vietas apvidū atklāšanai – dienas un nakts optiskas un optiski elektroniskas pārnēsājamas, stacionāras un mobilas novērošanas iekārtas;
5. transportlīdzekļi – robežsargu norīkojumu personāla pārvietošanai, patrulēšanai, robežpārkāpēju vajāšanai, aizturēšanai un pārvietošanai – vieglie automobiļi, kvadricikli, sniega motocikli u.c.;
6. kuģošanas līdzekļi – kuģi, kuteri un motorlaivas, ko izmanto valsts robežas jūrā un teritoriālās jūras uzraudzībai, iekšējo ūdeņu kontrolei, pārkāpēju konstatēšanai, vajāšanai, aizturēšanai un pārvietošanai;
7. gaisa kuģi – helikopteri, ko izmanto valsts robežas, pierobežas joslas un pierobežas režīma kontrolei, valsts robežas jūrā, teritoriālās jūras un iekšējo ūdeņu uzraudzībai, robežpārkāpēju meklēšanai, vajāšanai, aizturēšanai un pārvietošanai.

Kuģošanas līdzekļi un gaisa kuģi ir aprīkoti ar uzdevumu veikšanai nepieciešamajām novērošanas, navigācijas, skaņas un gaismas signālu iekārtām, elektronisko sakaru tīklu galiekārtām, datortehniku un tās piederumiem.

Ar mērķi atklāt nelegālos imigrantus, kas tiek pārvadāti transportlīdzekļos, Valsts robežsardzes amatpersonas primāri izmanto spoguļus, lukturus. Lai apstiprinātu primārajā pārbaudē ar transportlīdzekļiem konstatētās pārkāpumu pazīmes, Valsts robežsardzes

amatpersonas izmanto dzīvu būtņu klātbūtnes konstatēšanas ierīces, slēptu un slēgtu apjomu konstatēšanas un apskates ierīces.

Personu verificēšanai⁶² un identificēšanai vai reģistrēšanai, atbilstoši personu biometriskajiem datiem tiek izmantotas personu biometrijas datu ievades un apstrādes iekārtas.

Veicot personas dokumentu pārbaudi robežpārbaudes laikā, sākotnēji tiek veikta dokumentu vizuālā pārbaude, nepieciešamības gadījumā, izmantojot arī dokumentu pārbaudes iekārtas, t.i., dokumentu vizuālo un kodēto datu automatizētas nolasīšanas un pārbaudes ierīces, optiskās palielināšanas ierīces ar apgaismojumu, dažādu viļņu garumu apgaismošanas ierīces, dokumentu padziļinātas pārbaudes iekārtas. Rodoties pamatotām aizdomām par uzrādītā dokumenta autentiskumu, un, lai apstiprinātu un vizualizētu primārajā pārbaudē konstatētās viltojuma pazīmes, personas dokumenti tiek nosūtīti pārbaudei otrajā līnijā, kur, izmantojot dokumentu vizuālo un kodēto datu automatizētās pārbaudes ierīces, mikroskopus ar digitālajām kamerām, videospektrālos komparatorus, mērinstrumentu un palīgierīču komplektus, tiek gūts galīgais apstiprinājums dokumenta viltojumam.

Savukārt sarežģītākajos gadījumos dokuments izpētei tiek nosūtīts Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienestam, kas organizē un veic tā padziļināto izpēti. Nepieciešamības gadījumā tiek veikta informācijas apmaiņa ar analogiskiem dienestiem ārvalstīs.

Trešo valstu valstspiederīgajiem, šķērsojot Latvijas Republikas ārējo robežu, vizuāli tiek veikta vīzas izdošanas datuma un derīguma termiņa pārbaude, ar mērķi noteikt, vai persona ir tiesīga ieceļot Šengenas zonā, kā arī, vai persona, kura uzturējusies Šengenas dalībvalstu teritorijā, nav pārsniegusi vīzā norādīto uzturēšanās laiku.

Ja vīza ir izsniegta Latvijas Republikas diplomātiskajās vai konsulārajās pārstāvniecībās ārvalstīs, tad personas ieceļošanas mērķis tiek salīdzināts ar Šengenas vīzas pieteikumā norādīto, informācija ir pieejama Nacionālajā vīzu informācijas sistēmā. Ja trešās valsts valstspiederīgais nespēj pamatot ieceļošanas mērķi un izvēlēto maršrutu, vai arī tas nesakrīt ar Šengenas vīzas pieteikumā norādīto, Šengenas vīza tiek atcelta vai anulēta.

Vairākumā gadījumu, kad tiek anulēta vai atcelta vīza, vīzas saņemšanas mērķis ir autotransporta iegāde, radnieku apciemošana, kapu apmeklējums vai tūrisms Baltijas valstīs, bet pēc ieceļošanas personas mēģina izceļot uz Skandināvijas vai citām Rietumeiropas valstīm.

Būtiski ir arī pieminēt, ka papildus ieceļošanas mērķa un atbilstības pārbaudei, Valsts robežsardzes amatpersonas aizdomu gadījumā pārliecinās, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir pietiekami finanšu līdzekļi, lai uzturētos Latvijā vai citā Šengenas līguma

---

⁶² Personas biometrisko datu tiešu salīdzināšanu ar dokumentā esošajiem biometriskajiem datiem vai veicot biometrisko datu salīdzināšanu ar paraugiem datu bāzē.

dalībvalstī, kā arī pārliecinās, ka trešās valsts valstspiederīgais izceļos no Šengenas dalībvalstu teritorijas, lūdzot personai uzrādīt rezervētās biļetes vai apliecinājuma dokumentus savlaicīgai izceļošanai. Ja trešās valsts valstspiederīgais nevar uzrādīt pietiekamus līdzekļus ieceļošanai Šengenas līguma dalībvalstu teritorijā, Valsts robežsardzes amatpersonas pieņem lēmumu par atteikumu ārzemniekam ieceļot Latvijas Republikā.

Ja Valsts robežsardzes amatpersona ir pieņēmusi lēmumu par atteikumu ārzemniekam ieceļot Latvijas Republikā, bet nav iespējams viņu tūlīt nosūtīt atpakaļ uz valsti, no kuras viņš ieradies, saskaņā ar Imigrācijas likuma 60.pantu Valsts robežsardzes amatpersonai ir tiesības šo ārzemnieku aizturēt tik ilgi, līdz ārzemnieka atpakaļ nosūtīšana ir iespējama, bet ne ilgāk par 48 stundām.

Ja tiek konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā dokuments ir viltots, persona tiek nodota Valsts robežsardzes kriminālizmeklēšanas amatpersonai, kura pieņem lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu un veic nepieciešamās procesulās darbības, un pēc nepieciešamo kriminālprocesuālo darbību veikšanas, tiek realizēta atgriešanas procedūra, attiecīgajos gadījumos personu aizturot Imigrācijas likuma kārtībā. Pēc trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas, personas identificējošie dati tiek ievadīti Automatizētājā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS). AFIS datus izmanto personu identificēšanai, veicot pārbaudes, kas saistītas ar personu ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un tranzīta noteikumu ievērošanas kontroli. AFIS nodrošina informācijas apmaiņu ar pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmu *Eurodac*. AFIS sistēmai ir būtiska nozīme nelegālās migrācijas ierobežošanā, lai iegūtu informāciju par imigranta iepriekšējiem pārkāpumiem Latvijas Republikā.-

Lai valsts robežas šķērsošanas vietās tiktu konstatēti nelegālie imigranti, kā arī būtu iepriekš zināma informācija par to pārvietošanās maršrutiem, Valsts robežsardzē ir izstrādāta riska analīzes sistēma. Tās mērķis ir nodrošināt Valsts robežsardzes struktūrvienības ar nepārtrauktu, mērķtiecīgu, savlaicīgu un objektīvu situācijas novērtējumu lēmuma pieņemšanai.

Riska analīzes pamatā ir Valsts robežsardzes struktūrvienību iegūtie dati, tā ir informācija, kas raksturo nelikumīgu robežas šķērsošanu vai to mēģinājumus, robežu šķērsojošo personu plūsmas, ārzemnieku nelikumīgas uzturēšanās gadījumus, kā arī datus un informāciju par pārkāpēju (piemēram, nelikumīgo robežas šķērsotāju, nelegālo imigrantu, to atbalstītāju, nelegālās imigrācijas organizētāju, kontrabandistu, robežas režīma pārkāpēju) kategorijām.

Riska analīzē izmanto arī citu Latvijas Republikas institūciju, valsts un privāto uzņēmumu, ārvalstu sadarbības dienestu (izmantojot ICONET ievietoto informāciju) sniegto, kā arī atklātajos avotos pieejamos datus un informāciju.

Ar riska analīzes novērtējumiem Valsts robežsardze piedalās stratēģiska līmeņa riska analīzes dokumentu izstrādē valsts (piemēram, Valsts apdraudējuma analīze⁶³), kā arī starptautiskajā (FRONTEX, EUROPOL) mērogā.

Gadījumos, kad riska analīzes novērtējumi (vai to atsevišķas sadaļas) nepieciešami citām valsts, pašvaldību un tiesībsargājošām institūcijām to funkciju un uzdevumu izpildei, Valsts robežsardze, pēc savstarpējas vienošanās, nodrošina tās ar pieprasīto informāciju atbilstoši to kompetencei un uzdevumiem.

Valsts robežsardzē riska analīze tiek veikta divos riska analīzes līmeņos – operacionālajā un taktiskajā. Operacionālā un taktiskā riska analīzes novērtējuma pārskats tiek veidots, vadoties no situācijas, bet ne retāk kā reizi mēnesī.

Operacionālā riska analīze tiek veidota, ņemot vērā stratēģiskas nozīmes norises pasaulē un tās atsevišķos reģionos, kā arī, novērtējot riska faktoros uz valsts robežas un valsts teritorijā, kā arī kaimiņvalstīs, kuras tiešā vai netiešā veidā ietekmē vai var ietekmēt situāciju Valsts robežsardzes kompetences jomā.

Taktiskā riska analīze novērtē riska faktoros Valsts robežsardzes vienas teritoriālās pārvaldes atbildības teritorijā un tai pieguļošajā kaimiņvalsts reģionā, atspoguļojot esošās un paredzamās šo faktoru attīstības tendences, kuru ietekmes novēršanai vai mazināšanai nepieciešamie risinājumi ir Valsts robežsardzes teritoriālās pārvaldes priekšnieka kompetencē.

Sadarbībā ar FRONTEX aģentūru, Valsts robežsardzes amatpersonas, kas ikdienā strādā ar analītisko informāciju, piedalās Riska analīzes vienības rīkotajās sanāksmēs un darba grupās.

Sadarbībā ar FRONTEX aģentūru, uz Latvijas Republikas ārējās robežas tiek realizētas starptautiskās kopīgās operācijas, kā arī Valsts robežsardzes pārstāvji piedalās FRONTEX rīkotajās operācijās uz citu valstu robežām un izveidotajos operāciju vadības centros. Ir nepieciešams uzsvērt Valsts robežsardzes amatpersonu nozīmīgumu piedalīties šādās operācijās, jo to laikā tiek nodibināti jauni kontakti ar operācijas dalībniekiem no citām Eiropas Savienības valstīm, kā arī ar dalībvalstu vies ekspertiem. Turklāt tiek pilnveidotas arī svešvalodas zināšanas un nostiprinātas iemaņas strādāt starptautiskā komandā.

Sadarbībā ar FRONTEX aģentūru arī pie iekšējām robežām tiek rīkotas kopīgas operācijas. Tā, piemēram, 2011.gada pavasarī tika rīkota operācija MITRAS, kuras galvenais mērķis bija nelegālās imigrācijas galveno sauszemes maršrutu apzināšana uz Šengenas zonas valstu iekšējām robežām, cīņa ar pārkāpumiem nelegālās imigrācijas jomā, kā arī informācijas apmaiņas pilnveidošana starp operācijā iesaistīto dalībvalstu tiesībsargājošajām institūcijām. Saskaņā ar operācijas uzdevumu, Valsts robežsardzes teritoriālajās pārvaldēs tika veikti

---

⁶³ Valsts apdraudējuma analīze ir visaptverošs izvērtējums, kura rezultātā tiek noteikti esošie un potenciālie specifiskie nacionālās drošības apdraudējumi vai riska faktori.

imigrācijas kontroles pasākumi pierobežā un uz iekšējām robežām. Rezultātā palielinājās Valsts robežsardzes kopējais pārbaudīto personu un transportlīdzekļu skaits pierobežā uz autoceļiem. Pārbaudīto trešo valstu pilsoņu kopējais skaits operācijas laikā, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, pieauga 1,5 reizes. Operācijas laikā nelikumīgi ieceļojušus trešo valstu valstspiederīgos vai nelikumīgas imigrācijas maršrutus Valsts robežsardze neatklāja. Operācijas laikā aizturēto personu (tajā skaitā arī trešo valstu valstspiederīgo) nelielās skaita izmaiņas, salīdzinot ar ikdienas režīmu, liecināja, ka nekontrolēta nelegālās imigrācijas plūsma caur Latvijas Republikas iekšējām robežām nenotiek.

Iesaistoties šāda veida operācijās, Valsts robežsardzei ir iespējams izsecināt, kādās struktūrvienībās būtu nepieciešams pilnveidot dienesta darba organizāciju.

Valsts robežsardzes personāls regulāri tiek apmācīts viltotu dokumentu (pases, vīzas, uzturēšanās atļaujas, autovadītāju apliecības, u.c.) atklāšanā. Valsts robežsardzes koledžā tiek regulāri organizētas apmācības, kuru programmā tiek iekļauti arī jautājumi par vīzu paraugiem, vīzu viltojumu atklāšanas metodiku, tehnisko līdzekļu izmantošanu viltojumu atklāšanā. Valsts robežsardzes koledžā ir izstrādāta kvalifikācijas celšanas programma, lai apmācītu Valsts robežsardzes amatpersonas imigrācijas jautājumos.

3.3. Praktiskā rīcība nelegālās migrācijas pārraudzības jomā

Tā kā trešo valstu valstspiederīgie Latvijā ieceļo, deklarējot nepatiesus ieceļošanas iemeslus, kā arī tiek nodarbināti bez darba atļaujas vai citādi pārkāpj uzturēšanās nosacījumus, nepieciešams veikt imigrācijas kontroli arī pēc tam, kad persona ir ieceļojusi Latvijas teritorijā.

Kompetentās Valsts robežsardzes struktūrvienības kontrolē, lai netiktu pārkāpti ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un tranzīta noteikumi. Viena no prioritātēm ir kontrolēt tos ārzemniekus (t.sk. ārzemniekus no terorisma un nelegālās imigrācijas riska valstīm), kuru deklarētais ieceļošanas mērķis ir Latvijas Republikā uzturēties īslaicīgi (ar LR pārstāvniecībās izsniegtajām vīzām), kas nosacīti dalās divās grupās:

- a) ārzemnieki, kuri Šengenas vīzas pieteikumā ir norādījuši patiesu plānotās uzturēšanās mērķi, bet pārsnieguši plānotās uzturēšanās vai tranzīta ilgumu;
- b) ārzemnieki, kuri Šengenas vīzas pieteikumā nav norādījuši patiesu plānotās uzturēšanās mērķi, jo kā ceļojuma galamērķi izvēlas citu Eiropas Savienības dalībvalsti, uzturoties Latvijā īslaicīgi vai šķērsojot to tranzītā.

Tāpat kontrolei ir pakļauti tie ārzemnieki, kuri Latvijas Republikas teritorijā uzturas ar ilgtermiņa vīzām, termiņuzturēšanās atļaujām (piemēram, ar mērķi noslēgt laulības, nodibināt

darba tiesiskās attiecības, iegūt izglītību (studenti), u.c.), kā arī ārzemnieki, kuri Latvijas Republikā ieceļo ar citas Šengenas dalībvalsts izdotu vīzu un/vai ceļo tranzītā.

Valsts robežsardzei sadarbojoties ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, tiek kontrolēti tie ārzemnieki, kuri Latvijas Republikā uzturas ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujām (ceļošanas dokumentu derīguma termiņa pārbaudes, dzīvesvietas deklarēšanas nosacījumu ievērošana, uzturēšanās atļaujas pārreģistrēšanas nosacījumu ievērošana).

Lai īstenotu ārzemnieku kontroli, papildus tiek izmantotas valsts informācijas sistēmas.

Ņemot vērā Valsts robežsardzes attiecīgās struktūrvienības darba plānu, kā arī, izvērtējot pastāvošos riska faktorus, iekšējo robežu tuvumā vai arī valsts teritorijā tiek norīkoti dažādi imigrācijas norīkojumi imigrācijas pasākumu veikšanai.

Imigrācijas pasākumu ietvaros Valsts robežsardzes amatpersonas veic personu profilēšanu un intervēšanu:

- vietās, kur ir iespējama ārzemnieku pulcēšanās, tās ir - izklaides un atpūtas vietas, tirgošanās vietas un lielveikalu stāvvietas;
- publiskajā teritorijā - lidostās, autoostās, dzelzceļa stacijās un jūras ostās.

Imigrācijas kontroli pie iekšējām robežām ostās un lidostās Valsts robežsardzes amatpersonas veic izvēles kārtībā, balstoties uz riska analīzi.

Imigranta identifikācija notiek dažādos veidos un ir atkarīga no tā, vai personai ir identificējoši dokumenti (piemēram, pase, ID karte, autovadītāja apliecība).

Ja personai nav nekādu dokumentu, vispirms tiek pieņemts ārzemnieka paskaidrojums, lai iegūtu informāciju (piemēram, par dzīves vietu, pavalstniecību), kas būtu būtiska imigranta identifikācijā. Valsts robežsardzes amatpersonas sastopas ar gadījumiem, kad identifikācijas dokuments tiek atrasts pēc personas personīgo mantu pārmeklēšanas.

Būtisku nozīmi imigranta identificēšanā ir personas daktiloskopēšana⁶⁴. Ar daktilokartes palīdzību ir bijis iespējams noskaidrot imigranta personību, it sevišķi gadījumos, kad imigrants ir ieceļojis no Krievijas Federācijas vai citām NVS valstīm.

Ja trešās valsts valstspiederīgais ir aizturēts saskaņā ar Imigrācijas likumu, personas biometriskie dati tiek ievadīti Automātiskajā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS), kas ir savienota ar *Eurodac*. Arī šādā veidā, veicot personas pirkstu nospiedumu ievadīšanu, ir iespējams saņemt atbildi ar identifikācijas datiem.

Nereti imigranta identificēšanā tiek iesaistīti Kontaktpunkti⁶⁵, Valsts robežsardzes sakaru virsnieki un Valsts robežsardzes Ventspils pārvaldes Jūras operāciju koordinācijas

⁶⁴ Procedūra, kuras rezultātā tiek iegūti personas pirkstu nospiedumi, lai identificētu personu.

⁶⁵ Informācijas apmaiņas centri uz Latvijas – Lietuvas un Igaunijas robežas, kas izveidoti pamatojoties uz

centrs, kas sadarbības ietvaros lūdz palīdzību citām valstīm, Baltijas jūras reģiona robežkontroles sadarbības (BSRBCC) ietvaros.

Valsts robežsardze, bieži pamatojoties uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pieprasījumu, sadarbībā ar Valsts darba inspekciju, dzimtsarakstu nodaļām⁶⁶, tūrisma mītnēm un Latvijas augstskolām, veic to nelegālo imigrantu kontroli, kuri Latvijā ieceļojuši, deklarējot nepatiesus ieceļošanas mērķus - ģimenes apvienošana, studijas, tūrisms vai mācības.

Lai konstatētu ārzemnieku nodarbināšanas normu pārkāpumus un atklātu ārzemniekus, kuri nelegāli uzturas valstī, Valsts robežsardzes kompetentās struktūrvienības patstāvīgi, kā arī sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Valsts policiju un Valsts darba inspekciju visā valsts teritorijā veic objektu pārbaudes un profilaktiskus pasākumus nelegālās imigrācijas apkarošanā.

Pamatā informācija par Latvijā nodarbinātajiem ārzemniekiem tiek iegūta no valsts nozīmes informācijas sistēmām (Darba atļauju reģistrs, Valsts ieņēmuma dienesta Datu noliktavas sistēma, Uzņēmumu reģistrs), un, izvērtējot iegūto informāciju, Valsts robežsardzes attiecīgajā struktūrvienība veic ārzemnieku nodarbinātības likumības pārbaudes objektos un uzņēmumos.

Darba likums nosaka, ka darba devējam, kurš nosūta darbinieku veikt darbu Latvijā, ir pienākums informēt Valsts darba inspekciju. Līdz ar to, lai kontrolētu tādus trešo valstu valstspiederīgos, kuri ieceļošanai Latvijas Republikā izmanto citu valstu izsniegtās ieceļošanas vīzas, Valsts robežsardzes amatpersonas izmanto iepriekš iegūtu informāciju un nodarbinātības kontroles pasākumi tiek īstenoti kopā arī ar Valsts darba inspekciju.

Lai ierobežotu nelegālo nodarbinātību, papildus imigrācijas kontrolei 2011.gadā, transponējot Direktīvu 2009/52/EK, tika veikta virkne grozījumu Latvijas Republikas normatīvajos aktos, tostarp, grozījumi Darba likumā, nosakot, ka:

- darba devējam, sagatavojot darba līgumu ir pienākums pieprasīt, lai ārzemnieks uzrāda vīzu vai uzturēšanās atļauju, kā arī darba atļauju (ja tāda ir nepieciešama);
- aizliegts nodarbināt personu, kura nav tiesīga uzturēties Latvijā Republikā;
- darba devējs nav saucams pie atbildības par tādas personas nodarbināšanu, kura nav tiesīga uzturēties Latvijā Republikā, ja darba devējam pirms nodarbināšanas ārzemnieks ir uzrādījis uzturēšanās tiesību apliecinājošus dokumentus.

2006.gada 12.oktobra likuma „Par Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības līgumu par sadarbību organizētās noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā un kopīgām darbībām pierobežas apgabalos” 17.pantu un 2006.gada 7.jūnija līguma „Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības līgums par pārrobežu sadarbību noziedzības apkarošanā” 13.pantu.

⁶⁶ Dzimtsarakstu nodaļas ir tiesu sistēmai piederīgas iestādes, kuras veic civilstāvokļa aktu - laulības, dzimšanas un miršanas reģistrāciju. <http://www.tiesas.lv/index.php?id=163-> [skat. 19.08.2011.]

Par šo darba attiecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumu, ir paredzēta atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, proti:

- ja darba devējs nodarbina personu, kura ir jaunāka par 15 gadiem bez derīga personu apliecinoša dokumenta, uzliek naudas sodu no 100 līdz 500 latiem;
- ja darba devējs nodarbina līdz piecām personām, kurām nav darba atļaujas, bet uzturas Latvijas Republikā legāli, fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 100 līdz 300 latiem, bet juridiskajām personām — no 500 līdz 2500 latiem;
- ja darba devējs nodarbina vairāk nekā piecas personas bez darba atļaujas, tad fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 300 līdz 500 latiem, bet juridiskajām personām — no 2500 līdz 10 000 latiem;
- ja darba devējs nodarbina līdz piecām personām, kuras nav tiesīgas uzturēties Latvijas Republikā, tad fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 150 līdz 350 latiem, bet juridiskajām personām — no 750 līdz 3000 latiem.

Kriminālatbildība darba devējam iestājas, ja:

- tiek pārkāpti likumā noteiktie personas nodarbināšanas ierobežojumi vai noteikumi un, ja ar to radīts būtisks kaitējums.

Atbilstoši likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”⁶⁷ 23.panta pirmajai daļai atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ar kuru radīts būtisks kaitējums, iestājas, ja noziedzīgā nodarījuma rezultātā ne vien nodarīts ievērojams mantiskais zaudējums, bet arī apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses un tiesības vai, ja šāds apdraudējums ir ievērojams.

Līdz ar Direktīvas 2009/52/EK transponēšanu, Krimināllikums tika papildināts ar nosacījumu, ar kuru darba devējam iestājas kriminālatbildība, ja tiek nodarbinātas personas, kuras nav tiesīgas uzturēties Latvijas Republikā, ja nodarbināts nepilngadīgais vai ja nodarbinātas vairāk nekā piecas personas, kā arī, ja persona nodarbināta īpaši ekspluatējošos darba apstākļos vai apzināti nodarbināts cilvēku tirdzniecības upuris. Šajā gadījumā darba devēju var sodīt ar arestu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz divsimt minimālajām mēnešalgām.⁶⁸

Izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un pieņemt lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās, tostarp, arī uzlikt administratīvos sodus par uzturēšanos Latvijas Republikā bez derīgas vīzas, uzturēšanās atļaujas vai derīga ceļošanas dokumenta (administratīvais sods - brīdinājums

⁶⁷ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.331/332, 04.11.1998. - [stājās spēkā 05.11.1998.]

⁶⁸ Likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”. - Pieejams:

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194427&mode=mk&date=2011-02-22> - [sk.09.06.2011.]

vai naudas sods līdz divsimt piecdesmit latiem) un par apzinātu personas nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā (administratīvais sods - naudas sods no trīsdesmit līdz simt piecdesmit latiem) var Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze.

Tāpat Darba likumā ir iekļautas normas, kas ļauj trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri Latvijā uzturas nelegāli, aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses pret darba devēju gadījumos, kad ir aizskartas šo personu tiesības uz darba samaksu un taisnīgiem, drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem. Darba likums nosaka, ka par nelegāli iebraukušā trešās valsts valstspiederīgā neizmaksātās darba samaksas izmaksāšanu ir atbildīgs ne tikai viņa tiešais darba devējs, bet arī ģenerāluzņēmējs, ja tas ir pilnīgi vai daļēji nodevis darba devējam sākotnējo līgumsaistību izpildi. Vienlaikus atbildīgi būs arī citi iesaistītie apakšuzņēmēji, ja viņi par šādu prettiesisku nodarbinātību būs zinājuši.⁶⁹

Lai trešo valstu valstspiederīgajiem būtu iespēja aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses ar trešo personu, piemēram, nevalstisko organizāciju vai citu apvienību, starpniecību, Biedrību un nodibinājumu likums paredz, ka biedrības un nodibinājumi ar tā cilvēka, kurš nav tiesīgs ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, piekrišanu var vērsties iestādēs vai tiesā un aizstāvēt viņa tiesības.⁷⁰

Izmantojot ģimenes apvienošanas nosacījumus, daudzi nelegālie imigranti cenšas saņemt legālas tiesības uzturēties Latvijas Republikā vai arī Eiropas Savienībā, slēdzot fiktīvas laulības, kas uzskatāmas par vienu no nelegālās imigrācijas veidiem.

Imigrācijas likums⁷¹ nosaka, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde nepagarina vai anulē uzturēšanās atļauju, ja tiek konstatēts, ka noslēgtā laulība nav monogāma, laulātie nedzīvo kopā un viņiem nav kopīga mājsaimniecība.

Valsts robežsardzes amatpersonas pārbaudi veic, pamatojoties uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lūguma pamata. Vispirms tiek iegūta maksimāli iespējamā informācija par interesējošām personām un pēc tam tiek plānotas pārbaudes personu dzīvesvietā. Pārbaūžu biežums ir atkarīgs no pirmajā reizē iegūtās informācijas novērtējuma. Ja iegūtā informācija ir patiesa un nav pamata aizdomām (laulātie dzīvo kopā, viņiem ir kopīgi bērni), tiek sagatavots atzinums Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei. Ja iegūtā informācija rada šaubas par laulības noslēgšanas mērķiem, tad pārbaudes tiek atkārtotas. Pārbaūžu laikā laulātie tiek intervēti, kā arī laulātajiem tiek lūgts uzrādīt otra laulātā personiskās mantas. Nepieciešamības gadījumā tiek aptaujāti kaimiņi.

---

⁶⁹ Saskaņā ar Darba likuma 75.¹ pantu.

⁷⁰ Likumprojekts „Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā”. - Pieejams:

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194428&mode=mk&date=2011-02-22> – [sk.09.06.2011.]

⁷¹ Saskaņā ar Imigrācijas likuma 34.panta pirmās daļas 25.punktu un 35.panta pirmās daļas 20.punktu.

Latvijas teritorijā fiktīvās laulības ir grūti pierādāmas. Pārsvārā abas puses vienojas un paziņo, ka pārbaužu laikā bija tikai uz laiku sastrīdējušies un tāpēc nedzīvoja kopā.

Valsts robežsardze ir vienojusies ar dzimtsarakstu nodaļām, ka gadījumos, kad ir aizdomas par fiktīvu laulību slēgšanu vai ir aizdomas par viltotu dokumentu izmantošanu, dzimtsarakstu nodaļu darbinieki informēs attiecīgo Valsts robežsardzes struktūrvienību.

Lai cīnītos ar aprēķina laulību fenomenu, Ārlietu ministrija ir rīkojusi vairākas kampaņas un informatīvo pasākumu ciklus sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru, biedrību „Patvērums „Drošā māja””, kā arī laba sadarbība ir izveidojusies ar biedrību „Resursu centrs sievietēm „Marta””.⁷²

Veicot imigrācijas kontroli tiem ārzemniekiem, kas Latvijā ieceļojuši par iemeslu norādot tūrismu, Valsts robežsardzes teritoriālās struktūrvienības sadarbojas ar tūrisma mītnēm.

Tūrisma likums⁷³ nosaka, ka komersantiem un saimnieciskās darbības veicējiem jānodrošina, ka tūristu mītnēs izmitinātie ārzemnieki personīgi aizpilda un paraksta deklarācijas veidlapu un pierāda savu identitāti, uzrādot derīgu, identitāti apliecināšu dokumentu. Šis noteikums neattiecas uz minēto ārzemnieku laulātajiem, nepilngadīgajiem bērniem un tūristu grupas dalībniekiem. Deklarācijas veidlapu par ārzemniekiem, kas ceļo tūristu grupās, aizpilda un paraksta tūristu grupas vadītājs. Ministru kabineta 2007.gada 3.aprīļa noteikumi Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību”⁷⁴ nosaka, ka pēc Valsts policijas vai Valsts robežsardzes rakstiska pieprasījuma komersants vai saimnieciskās darbības veicējs nekavējoties nodod deklarāciju attiecīgajai iestādei. Ņemot vērā pastāvošo regulējumu, Valsts robežsardzes amatpersonām ir tiesības kontrolēt tūrismu mītnēs izmitinātos ārzemniekus un sadarbība ar viesnīcu, tūrisma mītni, viesu namu administrācijām ir vērtējama kā laba.

Savukārt, lai veiktu imigrācijas kontroli tiem ārzemniekiem, kas Latvijā ieceļojuši mācību nolūkā, Valsts robežsardze un Ārlietu ministrija sadarbojas ar Latvijas augstskolām.

Ārlietu ministrija, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts robežsardze 2009.gada decembrī ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Rīgas Stradiņa universitāti par darbu studējošo piesaistīšanā, kas cita starpā nosaka, ka Rīgas Stradiņa universitāte informē Valsts robežsardzi par gadījumiem, kad studējošie no Šrilankas Demokrātiski Sociālistiskās Republikas bez attaisnojoša iemesla kavē mācību nodarbības, tiek eksmatrikulēti vai pārkāpj uzturēšanās nosacījumus Latvijā Republikā. Sadarbības līguma ietvaros, īstenojot imigrācijas kontroles pasākumus, viens students tika aizturēts un izraidīts no Latvijas Republikas.

---

⁷² Informācijas avots: Ārlietu ministrija.

⁷³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 287, 07.10.1998. - [stājās spēkā 01.01.1999.]

⁷⁴ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 05.04.2007. - [stājās spēkā 06.04.2007.]

Sadarbība ar medijiem veicina Valsts robežsardzes atpazīstamību valsts mērogā un ne reizi vien ir devusi pozitīvu rezultātu arī nelegālās migrācijas un nodarbinātības atklāšanā. Līdz ar to Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde periodiski saņem no privātpersonām iesniegumus, kuros ir norādes par nelegālās migrācijas gadījumiem. Valsts robežsardzes interneta mājas lapā www.rs.gov.lv ir norādīts arī uzticības tālrunis, kas ir pieejams bez maksas un 24 stundas diennaktī.

3.4. Nelegālo imigrantu tiesiskā statusa legalizācijas iespējas

Trešo valstu pilsoņu normatīvajos aktos noteiktās atgriešanas procedūras realizē Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Līdz Atgriešanas direktīvas ieviešanai ārzemnieki vairumā gadījumu izcelsmes valstī tika atgriezti piespiedu kārtā.

Sākot ar 2011.gada jūliju, kad normatīvajos aktos tika nostiprināts brīvprātīgās atgriešanas princips, priekšroka dodama brīvprātīgai izceļošanai. Piespiedu izraidīšana paredzēta kā galējais līdzeklis, ja ārzemnieks nepilda izbraukšanas rīkojumu, rada apdraudējumu valsts drošībai, ir iesaistīts nelegālās imigrācijas veicināšanā vai ārzemnieks nevar norādīt vietu, kur viņš uzturēsies līdz attiecīgās izraidīšanas procedūras beigām u.c.

Ārzemnieka piespiedu izraidīšana tiek īstenota arī gadījumos, ja ārzemnieks tiesāts par izdarītu noziedzīgu nodarījumu Latvijas Republikā un tiesa viņam piemērojusi papildsodu – pēc soda izciešanas izraidīt no Latvijas Republikas.⁷⁵

Brīvprātīgās atgriešanas principu piemēro ne tikai izbraukšanas rīkojumu saņēmušam ārzemniekam, bet arī, ja beidzas ārzemniekam izsniegtās uzturēšanās atļaujas termiņš vai viņam izsniegto uzturēšanās atļauju anulē, bet ārzemnieks būtisku, humānu apsvērumu dēļ nevar nekavējoties izceļot no Latvijas Republikas. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem⁷⁶ maksimālais uzturēšanās termiņš, kurā jāatstāj valsti ir 45 dienas, ja ārzemniekam ir termiņuzturēšanās atļauja, vai 90 dienas, ja ārzemniekam ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

Termiņš izbraukšanas rīkojumā uzliktā pienākuma – atstāt Eiropas Savienības teritoriju, izpildei ir no septiņām līdz 30 dienām. Ārzemniekam ir tiesības izceļot arī agrāk, nekā noteikts izbraukšanas rīkojumā. Tāpat, ja, pieprasot uzturēšanās atļauju, ārzemnieks ir sniedzis nepatiesas ziņas vai uzturēšanās atļaujas pieprasīšana ir nepārprotami nepamatota, Pilsonības un

⁷⁵ Krimināllikuma 43.pantā noteikts, ka citas valsts pilsoni vai personu, kurai ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja citā valstī, var izraidīt no Latvijas Republikas, ja tiesa atzīst, ka, ievērojot lietas apstākļus un vainīgā personību, nav pieļaujama viņa atrašanās Latvijas Republikā. Šo sodu piespriež kā papildsodu, nosakot iecelšanas aizliegumu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, izpildot to pēc pamatsoda izciešanas vai pēc atbrīvošanas no soda izciešanas pirms termiņa likumā noteiktajā kārtībā. Papildsoda izciešanas laiku skaita no dienas, kad persona izraidīta no Latvijas Republikas.

⁷⁶ Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumiem Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 101,29.06.2010. - [stājās spēkā 01.07.2010.]

migrācijas lietu pārvaldei ir tiesības noteikt termiņu, kādā ārzemniekam jāizpilda izbraukšanas rīkojums, kas ir īsāks par septiņām dienām. Ārzemniekam ir tiesības lūgt pagarināt termiņu, kurā jāatstāj Eiropas Savienības teritorija. Šādu ārzemnieka lūgumu var apmierināt, pagarinot izbraukšanas rīkojumā noteikto termiņu uz laiku, kas nepārsniedz vienu gadu.

Pirms galējā lēmuma pieņemšanas ārzemniekam dod iespēju sniegt paskaidrojumu par pieļauto pārkāpumu. Ja izvērtējot pārkāpuma smagumu, tā izdarīšanas apstākļus un ārzemnieka personību, piemēram, vecums, invaliditāte, saiknes zudums ar pilsonības valsti, tuvinieku dzīvesvieta Latvijā u.c., tiek konstatēts, ka izbraukšanas rīkojuma izdošana nav lietderīga vai samērīga, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde dod iespēju ārzemniekam legalizēt savu uzturēšanos Latvijas Republikā, saņemot uzturēšanās atļauju.⁷⁷ Šāda prakse Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē izveidojās līdz ar Administratīvā procesa likuma spēkā stāšanos 2004.gada 1.februārī.

Pirms 2011.gada 1.jūlija, ja Valsts robežsardze aizturēja ārzemnieku par nelikumīgu uzturēšanos valstī, uzreiz tika pieņemts lēmums par viņa piespiedu izraidīšanu, bet ne visus no tiem Valsts robežsardzei bija iespējams izpildīt, jo neizdevās pierādīt ārzemnieka saikni ar valsti, uz kuru bija nolemts viņu izraidīt, vai saņemt atgriešanas apliecību no attiecīgās valsts pārstāvniecības.

Ja šādam ārzemniekam nav nevienas valsts pilsonības un neviena valsts, ar kuru viņam konstatēta saikne, pilsonību negarantē, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izskata iespēju ārzemnieku atzīt par bezvalstnieku saskaņā ar Bezvalstnieku likuma⁷⁸ nosacījumiem vai izsniedz izceļošanas dokumentu⁷⁹. Izceļošanas dokumentu var izsniegt arī Valsts robežsardze. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem izceļošanas dokumentam nosaka derīguma termiņu, kas nepieciešams lēmuma par piespiedu izraidīšanu izpildei.⁸⁰

Tā kā Latvija nesaskaras ar lielu nelegālo imigrantu plūsmu, līdz šim nav bijusi nepieciešamība lemt par jebkāda veida programmām nelegālo imigrantu statusa legalizācijai Latvijas Republikā.

Pretēja tendence vērojama patvēruma pieprasītāju skaitā. Latvijā palielinājies nelegālo robežas šķērsotāju skaits, kuri izmanto galvenokārt viltotus dokumentus. Lai arī Latvija nav

---

⁷⁷ Saskaņā ar Imigrācijas likuma 32.panta trešo daļu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieks vai viņa pilnvarota amatpersona var atļaut iesniegt uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamos dokumentus pārvaldē, ja tas atbilst starptautiskajām tiesību normām, Latvijas valsts interesēm vai ir saistīts ar humāniem apsvērumiem.

⁷⁸ Saskaņā ar Bezvalstnieku likuma 2.panta pirmo daļu par bezvalstnieku var atzīt personu, kuru neviena valsts nav atzinusi par savu pilsoni.

⁷⁹ Saskaņā ar Imigrācijas likuma 55.¹ pantu, ja ārzemniekam, kuram izdots izbraukšanas rīkojums vai attiecībā uz kuru pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu, nav derīga ceļošanas dokumenta un to nav iespējams iegūt ar diplomātisko vai konsulāro dienestu starpniecību, viņam izsniedz izceļošanas dokumentu.

⁸⁰ Saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumiem Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”.

bijusi viņu mērķa valsts, pēc aizturēšanas visi pārkāpēji pieprasa patvērumu, tādā veidā nodrošinot sev uzturēšanās tiesības Eiropas Savienībā no patvēruma meklētāja iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu iesniegšanas brīža līdz brīdim, kad stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams galīgais lēmums par viņa iesniegumu, vai pastāvīgi gadījumā, ja tiek piešķirts bēgļa⁸¹ vai alternatīvais⁸² statuss.

4. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

4.1. Sadarbības līgumi

Pēdējos gados Valsts robežsardze ir palielinājusi aktivitāšu skaitu starptautiskajā jomā Eiropas Savienības ietvaros, attīstot divpusējo sadarbību ar trešajām valstīm, kā arī piedaloties starptautiskos projektos, nododot Valsts robežsardzes uzkrāto pieredzi attīstības valstīm robežu drošības jomā.

Latvijas Republikas un Eiropas Savienības readmisijas līgumi sniedz ieguldījumu nelegālo imigrantu atgriešanas sekmīgā īstenošanā, ļaujot efektīvi un mērķtiecīgi īstenot atgriešanas pasākumus.

Lai veicinātu starptautisko sadarbību ar mērķi mazināt nelegālo migrāciju, Latvijā šobrīd ir spēkā šādi Latvijas un Eiropas Savienības divpusējie atpakaļuzņemšanas līgumi ar:

1. trešajām valstīm: Ukrainu, Uzbekistānu, Armēniju, Gruziju, Moldovu un Krieviju;
2. Eiropas Savienības dalībvalstīm: Austriju, Baltijas valstīm, Beniluksa valstīm, Bulgāriju, Dāniju, Franciju, Grieķiju, Horvātiju, Islandi, Itāliju, Lihtenšteinu, Norvēģiju, Poliju, Portugāli, Rumāniju, Slovēniju, Somiju, Spāniju, Šveici, Ungāriju, Vāciju, Zviedriju.

Valsts robežsardze ir noslēgusi izpildes protokolus ar Ukrainu, Gruziju, Šveici, Vāciju, Ungāriju, Rumāniju, Lihtenšteinu, Grieķiju un Beniluksa valstīm.

Latvijas Republika ir noslēgusi vairākas divpusējās vienošanās, lai mazinātu noziedzību un nelegālo migrāciju valstī, kā arī, lai veicinātu sadarbību robežu jautājumos:

⁸¹ Saskaņā ar Patvēruma likuma 20.pantu uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kurš, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 27.panta nosacījumi.

⁸² Saskaņā ar Patvēruma likuma 23.pantu uz alternatīvo statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kuram nevar piešķirt bēgļa statusu saskaņā ar šā likuma 20.panta pirmo daļu un uz kuru neattiecas šā likuma 28.panta nosacījumi, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam un šā iemesla dēļ nespēj vai nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību.

1. Par Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības līgums par pārrobežu sadarbību noziedzības apkarošanā;
2. Vienošanās starp Latvijas Republikas, Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas valdībām par sadarbību valsts robežas apsardzības jautājumos;
3. Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu;
4. Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par pilnvaroto robežas pārstāvju darbību;
5. Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par sadarbību robežu jautājumos;
6. Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par robežas pārstāvju darbību;
7. Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par sadarbību robežapsardzes jautājumos;
8. Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par pilsoņu savstarpējiem braucieniem;
9. Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības protokols par Apvienotās Latvijas - Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju izveidošanu;
10. Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgums par Latvijas un Krievijas valsts robežu;
11. Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības vienošanās par pilnvaroto robežas pārstāvju darbību;
12. Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības līgumu par sadarbību organizētās noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā un kopīgām darbībām pierobežas apgabalos.

Savukārt Valsts robežsardze ir noslēgusi vienošanās robežu sadarbības jomā:

1. Vienošanās starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Igaunijas Republikas Robežsardzes pārvaldi „Par kontaktpunkta izveidi”;
2. Vienošanās starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Igaunijas Republikas Robežsardzes pārvaldi „Par kontaktpunkta „Valka – Valga” darbību”;
3. Pagaidu sadarbības līgums starp Valsts robežsardzi un Igaunijas Republikas robežsardzes dienestu par kopējo patrulēšanu;

4. Vienošanās starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes dienestu „Par kontaktpunktu izveidi”;
5. Vienošanās starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes dienestu „Par kontaktpunkta „Kalvajai - Meitene” darbību”;
6. Vienošanās starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Federālo migrācijas dienestu (Krievijas Federācija) par sadarbību nelegālās migrācijas apkarošanas jomā;
7. Vienošanās par sadarbību starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Gruzijas Robežpoliciju.

Lai mazinātu noziedzību, tai skaitā organizēto noziedzību un nelegālo migrāciju, Iekšlietu ministrija ir noslēgusi līgumus, veicinot sadarbību starp iekšlietu ministrijām ar Armēnijas, Gruziju, Kazahstānu, Kirgizstānu, Tadžikistānu, Krieviju, Ukrainu, Uzbekistānu, Slovākiju, Azerbaidžānu, Poliju, Lietuvu, Igauniju, Baltkrieviju, Somiju, Ungāriju, Austriju, Turciju, Baltkrieviju, Izraēlu, Slovākiju, Čehiju, Beļģiju, Horvātiju, Šlēzvigas-Holšteinas federālo zemi, Spāniju, Moldovu, Kipru, Šveici, Maltu un Amerikas Savienotajām Valstīm.

4.2. Cita veida sadarbība ar ārvalstīm

Lai mazinātu nelegālo imigrāciju tiek veicināta kaimiņvalstu tiesībsargājošo institūciju sadarbība pie iekšējām robežām, uz Latvijas – Lietuvas un Latvijas – Igaunijas robežas darbojas abu valstu kopējie kontaktpunkti, kas nodrošina operatīvāti informācijas apmaiņas jomā, īpaši pārrobežas noziedzības apkarošanas jautājumos.

Saskaņā ar sadarbības līgumu starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Igaunijas Republikas robežsardzes dienestu par kopējo patrulēšanu, kas noslēgts 2007.gada 20.decembrī, Valsts robežsardzē ir noteikta kontaktpersona, kas apmainās ar informāciju Igaunijas Republikā ar nozīmēto kontaktpersonu, plāno un realizē kopējās patruļas uz iekšējām robežām un kopējās operācijas, kā arī apkopo kopējo patruļu darbības rezultātus un veic riska analīzi.

Līdz šim brīdim kopīgo patruļu laikā ir aizturēti divi Gruzijas valstspiederīgie, kas patvaļīgi bija atstājuši patvēruma meklētāju izmitināšanas centru. Kopīgā patrulēšana ir veids, kā Valsts robežsardzes amatpersonas var sniegt atbalstu Igaunijas Republikas amatpersonām, piemēram, Latvijas dokumentu identificēšanā.

No 2006.gada 2.novembra Latvijas Republikā ir spēkā likums, ar kuru tika pieņemts un apstiprināts Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības līgums par sadarbību organizētās noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā un kopīgām darbībām pierobežas apgabalos. Šī līguma 18.pants nosaka, ka uz Latvijas un Lietuvas robežām var tikt veikta kopīga patrulēšana. Šobrīd kopīgās patruļas tiek norīkotas uz lielajiem autoceļiem, lai

efektīvi izmantotu resursus, un patruļas tiek realizētas pārmaiņus – kad patrolē Latvijas Valsts robežsardzes amatpersonas, tad patruļa netiek norīkota Lietuvas Republikas pusē un otrādi.

Lai ierobežotu nelegālo migrāciju pirms ieceļošanas Latvijā, Valsts robežsardzes sakaru virsnieki darbojas Gruzijā un Baltkrievijas Republikā, Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu „Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas sakaru virsnieku punkta izveidošana Gruzijas Republikā” un „Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas imigrācijas sakaru virsnieka punkta izveidošana Baltkrievijas Republikā” ietvaros.

Latvijas Valsts robežsardzes sakaru virsnieki Gruzijā un Baltkrievijā pārstāv triju valstu intereses - Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas un sakaru virsnieku punktu darbības turpināšana Gruzijā un Baltkrievijā tiek veikta, lai sniegtu atbalstu Latvijas Republikas Valsts robežsardzei, Lietuvas Republikas Valsts robežsardzes dienestam un Igaunijas Republikas Robežsardzes pārvaldei nelegālās imigrācijas apkarošanā.

Projekts tiek īstenots Eiropas Savienības Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam Ārējo robežu fonda ietvaros.

Būtisku ieguldījumu nelegālās migrācijas ierobežošanā deva Valsts robežsardzes sakaru virsnieks Krievijas Federācijā, kas paplašināja Eiropas Savienības ar ārējo robežu drošību saistīto sadarbības koordinātoru tīklu, veicināja rezultatīvāku darba uzdevumu pildīšanu migrācijas plūsmas kontrolē un, pārstāvot Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas, kā arī Eiropas Savienības intereses imigrācijas jautājumos, savas kompetences ietvaros ieguva, analizēja un sniedza nepieciešamo informāciju nelegālās imigrācijas novēršanas un apkarošanas jautājumos.

Valsts robežsardzes sakaru virsnieks savus dienesta pienākumus veica līdz 2011.gada 30.jūnijam Maskavā projekta Eiropas Savienības Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam Ārējo robežu fonda ietvaros.

Valsts robežsardze sadarbībā ar Eiropas Savienības dalībvalstīm ir piedalījies divās aktivitātēs, lai sniegtu atbalstu Vidusjūras reģiona Eiropas Savienības dalībvalstu iestādēm nelegālo imigrantu identificēšanā un izraidīšanā.

Cīņai pret nelegālo imigrāciju, cilvēku tirdzniecību, preču un zagto automašīnu pārvietošanu pāri valsts robežai, Valsts robežsardze, iesaistot Valsts ieņēmuma dienesta muitas struktūrvienības, Valsts policijas teritoriālās struktūrvienības, periodiski rīko kopīgas operācijas uz Latvijas - Krievijas un Latvijas - Baltkrievijas robežas, dažkārt operācijās iesaistot arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu ekspertus.

Tāpat Valsts robežsardzes amatpersonas piedalās citu valstu rīkotajās operācijās, piemēram, operācijā uz Slovēnijas - Horvātijas robežas, uz Ungārijas - Rumānijas robežas, uz

Itālijas - Slovēnijas robežas, kā arī uz Eiropas Savienības ārējām robežām, piemēram, uz Somijas - Krievijas robežas, uz Polijas - Ukrainas robežas, u.c. Fokusa punkta ofīsā, kas ir izveidots Terehovas robežkontroles punktā (uz Latvijas - Krievijas robežas), darbā ir piedalīties arī Vācijas Federālā robežapsardzības dienesta pārstāvis.

Valsts robežsardze cieši sadarbojas ar ārējās robežas kaimiņvalstīm - Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas atbildīgajiem dienestiem.

Krievija un Latvija cīņu pret nelegālo imigrāciju uzskata par vienu no svarīgākajām jomām migrācijas regulēšanā abu valstu teritorijās. Tāpēc 2006. gadā tika izveidota Latvijas - Krievijas darba grupa, kā arī izveidota Latvijas un Krievijas darba grupa jautājumos cīņā ar nelegālo migrāciju. Darba grupas izveides mērķis ir uzlabot Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas darbības koordināciju nelegālās migrācijas novēršanas un apkarošanas jomā, ieskaitot abu valstu kompetento institūciju sadarbības stiprināšanu šajā jomā. Darba grupa sastāv no Latvijas un Krievijas pusēm, kuru sastāvā tiek iekļauti pārstāvji no Latvijas: Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes, bet no Krievijas - Federālā migrācijas dienesta, Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas un Federālā drošības dienesta pārstāvji. Darba grupas ietvaros tiek pārrunāti jautājumi par situāciju migrācijas jomā - nelegālās imigrācijas apkarošanas jautājumiem un nelegālās imigrācijas tendencēm, atzīmējot jaunas nelegālās imigrācijas tendences uz Latvijas un Krievijas robežas, kā arī par praktisko darbu un pasākumiem vēršot uz nelegālās imigrācijas apkarošanu pie iekšējām robežām, lidostu un prāmju terminālos, kuri paredzēti Šengenas iekšējiem reisiem, un izmaiņām abu valstu normatīvajos tiesību aktos.

Sadarbība starp Valsts robežsardzi un Baltkrievijas Valsts robežu komiteju tiek organizēta saskaņā ar 1993. gada 18. augustā noslēgto „Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanos par sadarbību robežu jautājumos”⁸³, kā arī saskaņā ar 1996. gada 27. novembra „Protokolu par informācijas apmaiņas kārtību par situāciju uz Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas valsts robežas”⁸⁴. Puses pastāvīgi organizē abu valstu robežapsardzības iestāžu vadītāju tikšanās, kā arī ekspertu vizītes. Tikšanās laikā notiek pieredzes apmaiņa dienesta organizācijas jautājumos robežkontroles punktos un viltoto dokumentu atklāšanas jomā, riska analīzes jautājumos, dienesta aviācijas izmantošanas jomā u.c. jautājumos.

Valsts robežsardze ir noslēgusi sadarbības vienošanās un līgumus par kopējām aktivitātēm ar Lietuvu, Igauniju, Somiju, Baltkrieviju, Azerbaidžānu, ASV, Krieviju,

---

⁸³ Oficiāli nav publicēts

⁸⁴ Oficiāli nav publicēts

Nīderlandi, Zviedriju, Ungāriju, Poliju, Ukrainu, Moldovu, Gruziju, Vāciju, Franciju, pamatojoties uz kuriem notiek regulāra sadarbība iestāžu vadības un ekspertu līmenī.

4.3. Sadarbība ar Eiropas Savienības un starptautiskajām organizācijām

Valsts institūcijas, kas veic ārzemnieku atgriešanu, ir izveidojušas sadarbību ar starptautiskām un nevalstiskām organizācijām, nodrošinot tiesību normu ievērošanu, lai veiktu ārzemnieka atgriešanu mītnes zemē.

Valsts robežsardzes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas sadarbojas ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroju, lai veicinātu personu brīvprātīgu atgriešanos, kā arī piedalās organizētajos pieredzes apmaiņas pasākumos un semināros, kas ļauj Valsts robežsardzes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonām izvērtēt citu valstu brīvprātīgās atgriešanas pārvaldības un reintegrācijas modeli un piemērot to Latvijā.

Valsts robežsardze sadarbībā ar FRONTEX aģentūru piedalās Eiropas Savienības dalībvalstu organizētajās kopējās atgriešanas operācijās, izmantojot speciāli organizētus čarterlidojumus, līdz ar to realizējot iespēju atgriezt trešās valsts valstspiederīgos savās mītnes zemēs, vienlaikus iegūstot pieredzi, piedaloties novērotāju statusā. Laika periodā no 2008.gada līdz 2011.gadam Valsts robežsardze šādā veidā savā mītnes zemē ir nogādājusi 6 ārzemniekus un 2 reizes piedalījusies kā novērotājs.

Valsts robežsardze atskaišu formā ar FRONTEX aģentūras starpniecību apmainās ar informāciju par izraidītajām personām, kā arī piedalās FRONTEX organizētajās darba grupās par tehnoloģiju ieviešanu un izmantošanu robežpārbaudes procesu pilnveidošanai.

Valsts robežsardze un Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu lietās Baltijas un Ziemeļvalstu reģionālais birojs 2011.gada 12.janvārī parakstīja līgumu par sadarbību un saskaņā ar šo līgumu tiks veikta informācijas apmaiņa par nelegālo migrāciju Latvijas Republikā, Baltijas reģionā un pasaulē, kā arī par situāciju apvidos vai reģionos, no kuriem ir ieradies starptautiskās aizsardzības pieteicējs. Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu lietās Baltijas un Ziemeļvalstu reģionālais birojs var veikt Valsts robežsardzes rīcības novērošanu saistībā ar personām, kuras meklē starptautisko aizsardzību, kā arī tiek veikta personu izraidīšana vai atpakaļnosūtīšana.

Viena no Valsts robežsardzes 2011.gada prioritātēm ir paplašināt divpusējo sadarbību ar Vidusāzijas un Kaukāza valstīm kā nelegālās imigrācijas izcelsmes un tranzīta valstīm.

Valsts robežsardze Eiropas Komisijas finansētā projekta ietvaros sadarbojas ar Apvienoto Nāciju Attīstības programmu, kā arī sadarbībā ar vairāku citu valstu robežsardzības dienestiem piedalās Eiropas Komisijas finansētās programmas „Integrētās robežu vadības sistēmas atbalstam Dienvidu Kaukāzā (SCIBM)” projektā atbalsta sniegšanai Gruzijai, Armēnijai un Azerbaidžānai. Projekta galvenie mērķi ir uzlabot robežu vadības kapacitāti, izveidojot katrā projekta valstī Integrēto robežu vadības sistēmu, uzlabojot starpiestāžu sadarbību, ieviešot robežpārbaucēju procedūru tehnoloģijas un nodrošinot ar aprīkojumu pilotrobežkontroles punktus.

Valsts robežsardze Robežu pārvaldības Vidusāzijā programmas (BOMCA) ietvaros, ko finansē Eiropas Komisija un īsteno Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programma (UNDP) un Starptautiskais Migrācijas politikas attīstības centrs (ICMPD), ir organizējusi mācību vizītes ar mērķi iepazīties ar Latvijā izveidotu integrētās robežu pārvaldības modeli, kā arī labāko praksi sadarbības jautājumos starp iestādēm, kas iesaistītas robežu drošības nodrošināšanā un preču pārvietošanas kontrolē uz Latvijas valsts robežas.

5. EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS UN NORMATĪVO AKTU IETEKME

Pēdējos gados Latvijas normatīvajos aktos ieviestas vairākas Eiropas Savienības prasības, tāpat Latvija ir izmantojusi Eiropas fondu sniegtās iespējas, lai paaugstinātu savu kapacitāti nelegālās migrācijas mazināšanas jomā.

Sankciju direktīvas ieviešana Latvijas normatīvajos aktos ir uzlabojusi gan ārvalstnieku darba tiesības, gan kontroles un soda mehānismus Latvijas Republikā, nosakot darba devēja administratīvo atbildību un kriminālo atbildību nelegālo imigrantu nodarbināšanas gadījumā.

Atgriešanas Direktīva rosina ārzemniekam dot lielāku iespēju labprātīgi pamest mērķa valsti un reintegrēties tajā valstī, kur viņš atgriežas, nevis piemērot piespiedu izraidīšanu. Šai nostādnei atbilst arī pēdējie Imigrācijas likuma grozījumi, kas sniedz lielāku iespēju ārzemniekam atstāt valsti labprātīgi.

Proti, ieviešot Atgriešanas Direktīvu Latvijas normatīvajos aktos, ir būtiski mainījies Valsts robežsardzes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbs.

Līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā, ieviešot Atgriešanas Direktīvu, Latvijas Republikas normatīvajos aktos pirmo reizi definēts termins - nelikumīga uzturēšanās valstī.

Tāpat, līdz ar Atgriešanas Direktīvas ieviešanu, nosakot ārzemniekam ieceļošanas aizliegumu Latvijā, šis aizliegums tiek attiecināts arī uz visu Šengenas telpu. Likuma ietvaros,

vērtējot katru lietu atsevišķi, ir paredzētas tiesības izbraukšanas rīkojuma izdošanas gadījumā ieceļošanas aizliegumu arī nenoteikt.

Imigrācijas likumā samazināts maksimālais ieceļošanas aizlieguma termiņš, kuru nosaka, pieņemot lēmumu par piespiedu izraidīšanu, proti, iepriekšējo 3-5 gadu vietā uz laiku no 30 dienām līdz trim gadiem.

Līdz ar izmaiņām ārzemnieku izraidīšanas kārtībā paredzēts, ka attiecībā uz nelegāli valstī dzīvojošiem ārzemniekiem priekšroka ir dodama brīvprātīgai atgriešanai, tādēļ, kopš Atgriešanas Direktīvas ieviešanas, izbraukšanas rīkojuma izpildei ārzemniekam var tikt dots termiņš līdz pat 30 dienām līdzšinējo 7 dienu vietā.

Piespiedu izraidīšana ir izmantojama tikai kā galējs līdzeklis, ja ārzemnieks neatstāj valsti brīvprātīgi vai arī tas nepieciešams valsts drošības vai sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, līdz ar to būtiski ir palielinājies izdoto izbraukšanas rīkojumu skaits, kā arī Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroja sniegtā atbalsta apjoms, jo izraidīšanai pakļautie trešo valstu valstspiederīgie var pieteikties brīvprātīgās atgriešanas programmā.

Izvērtējot katra gadījuma apstākļus, Valsts robežsardzes amatpersonām, kopš Atgriešanas Direktīvas ieviešanas, ir iespējas ne tikai aizturēt nelegāli valstī mītošus ārzemniekus, bet atsevišķos gadījumos arī piemērot aizturēšanai alternatīvus līdzekļus, piemēram, noteikt obligātu reģistrēšanos Valsts robežsardzē vai ceļošanas dokumenta nodošanu.

Tāpat arī readmisijas līgumu noslēgšana ir uzlabojusi procedūras atgriešanas jomā. Readmisijas līgumu noslēgšana ar trešajām valstīm palīdz nodrošināt migrācijas procesu kontroli, jo readmisijas līgumi paredz mehānismus, lai novērstu un apkarotu nelegālo migrāciju. Ar readmisijas līgumu palīdzību ir iespējams nodibināt juridisku pamatu to personu pieņemšanai un nodošanai, kuras uzturas nelikumīgi otras valsts teritorijā, kā arī noteikt abu valstu kompetento institūciju sadarbību readmisijas jautājumos. Savukārt trešajai valstij šo līgumu realizācija dod iespēju apzināt savu valsts piederīgo skaitu, kuri ir atgriezti no Latvijas Republikas, kā arī par pārkāpumiem, kas saistīti ar nelikumīgu uzturēšanos.

Visefektīvāk tiek īstenoti tie readmisijas līgumi, kuriem ir noslēgti izpildes protokoli, jo ir detalizētāk atrunāta readmisijas līgumu īstenošana. Līdz ar to readmisijas procesā tiek iesaistīta konkrēta trešās valsts kompetentā iestāde, kas ļauj bez papildu formalitātēm ātrāk īstenot personas atpakaļnodošanu.

Veiksmīga sadarbība trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanā ir izveidojusies ar Krievijas Federāciju. Šobrīd trešo valstu valstspiederīgo atpakaļnodošana tiek īstenota, īstenojot procedūras, kas noteiktas Nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Krievijas Federāciju par

atpakaļuzņemšanu⁸⁵. Lai arī Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Krievijas Federāciju par atpakaļuzņemšanu paredz trešās valsts valstspiederīgā atpakaļuzņemšanu paštrinātajā readmisijas kārtībā, tomēr šobrīd praksē tas netiek īstenots Krievijas Federācijas tiesiskā regulējuma nepilnību dēļ.

Ja trešās valsts valstspiederīgais, kas ir ieceļojis Latvijas Republikā, nelegāli šķērsojot valsts robežu, un tiek aizturēts ne tālāk kā 30 km no valsts robežas joslas, kā arī tiek pierādīts nelegālās robežas šķērsošanas fakts (piemēram, konstatētas šīs personas pēdas), tiek īstenota personas nodošana, pamatojoties uz Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanos par robežas pārstāvju darbību. Šī sadarbība vērtējama kā pozitīva prakse nelegāli ieceļojošo personu atpakaļnodošanā.

Izmantojot Eiropas Savienības sniegtās iespējas, lai paaugstinātu darbinieku kvalifikāciju, ieviestu jaunas informācijas sistēmas un pilnveidotu esošās, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde Eiropas Atgriešanās fonda un Eiropas Ārējo robežu fonda ietvaros ir realizējusi vairākus projektus un šo projektu īstenošana ir paaugstinājusi procedūru kvalitāti nelegālās migrācijas mazināšanā.

Eiropas Atgriešanās fonda 2008.gada programmas ietvaros Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir īstenojusi projektu „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieku apmācība”, 2009.gada programmas ietvaros tika īstenots projekts „Atgriešanas jomā iesaistīto valsts iestāžu darbinieku valodu apmācība” un 2010.gada programmas ietvaros – „Atgriešanas jomā iesaistīto Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieku svešvalodas apmācība”, lai atgriešanas jomā iesaistītie valsts iestāžu darbinieki apgūtu svešvalodu (angļu, franču un spāņu) zināšanas, lai uzlabotu darbinieku saziņu ar trešo valstu diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām un imigrācijas dienestiem un darbu ar to izsniegtajiem dokumentiem, kā arī, lai veicinātu saziņu ar ārzemniekiem, kuri pārkāpuši ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus Latvijā.

Tāpat, izmantojot Eiropas Atgriešanās fonda sniegtās iespējas, 2009.gada programmas ietvaros ir realizēts projekts „Sadarbības uzlabošana starp atgriešanas procesā iesaistītajām struktūrām, nodrošinot kvalitatīvu datu pieejamību”, lai veiktu datu par ārzemniekiem, kuriem noteikti ierobežojumi pārvietoties un uzturēties Šengenas valstu teritorijā Nacionālajā ieceļošanas aizliegumu reģistrā (LGM) un Šengenas informācijas sistēmā (SIS) sinhronizēšanu, un programmas projektu „Nelegālo imigrantu lietu digitālā arhīva izveidošana un attīstīšana”, lai uzsāktu nelegālo imigrantu lietu digitālā arhīva izveidi, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu un programmatūru.

Izmantojot Eiropas Atgriešanās fonda sniegtās iespējas, 2010.gada programmas ietvaros ir uzsākti projekti: „Atgriezto personu uzskaites sistēmas izveide”, kas paredz uzlabot Nacionālo

---

⁸⁵ Publicēts: Oficiālais Vēstnesis, L 129/40, 17.05.2007.

Ieceļošanas aizliegumu reģistru un Nelegālās migrācijas reģistru, lai nodrošinātu vienotu atgriezto ārzemnieku datu apstrādi, neatkarīgi no tā, vai ārzemniekam ir noteikts nacionālais aizliegums; „Nelegālo imigrantu lietu digitālā arhīva izveidošana un attīstīšana” un „Atgriešanas jomā iesaistīto Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieku svešvalodas apmācība”.⁸⁶

Savukārt Valsts robežsardze sadarbībā ar Eiropas Atgriešanās fondu ir īstenojusi projektus, kas ietver gan personāla apmācību, gan pieredzes apmaiņas seminārus.

Tā, piemēram, pieaicinot ekspertus no Polijas, Zviedrijas un Nīderlandes 32 imigrācijas amatpersonas ieguva papildus informāciju par dalībvalstu labāko praksi nelegālo imigrantu labprātīgas atgriešanas, piespiedu izraidīšanas piemērošanā un readmisijas līgumu izpildē. Savukārt, pieaicinot ekspertus no Vācijas, Spānijas, Luksemburgas, Īrijas, Lietuvas un Igaunijas, 30 imigrācijas amatpersonas ieguva teorētisku informāciju par trešo valstu valstspiederīgo atgriešanas pasākumu organizēšanas praktiskajiem un tiesiskajiem aspektiem, kas ietver atgriešanas dokumentu noformēšanu, dalībvalstu praksi aviokompāniju informēšanā, konvojēšanā un konvojnieka rīcību ārkārtas situācijā.

Eiropas Atgriešanās fonda projekta ietvaros tika īstenots projekts „Svešvalodu apmācība robežsargiem”, papildinot svešvalodas zināšanas Lielbritānijā, Francijā, Spānijā un arābu valodu Latvijā.

Īstenojot projektu „Atbalsts piespiedu izraidīšanas pasākumu organizēšanai un pilnveidošanai”, notika 44 nelegālo imigrantu piespiedu izraidīšanas pasākumi, izraidot trešo valstu valstspiederīgos uz Tunisiju, Turciju, Baltkrieviju, Ukrainu, Tadžikistānu, Armēniju, Moldovu, Gruziju, Igauniju. Uzlaboti robežsargu dienesta pienākumu pildīšanas apstākļi, iegādājoties papildus ekipējumu eskortēšanai, vakcinējot robežsargus un uzlabojot 10 robežsargu profesionālās iemaņas.

Savukārt Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs veicina nelegālo imigrantu atgriešanos izcelsmes valstīs, izmantojot Eiropas Atgriešanās fonda sniegto atbalstu. Brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros tiek segti nelegālā imigranta atgriešanās izcelsmes valstī ceļa izdevumi un sniegta reintegrācijas palīdzība.

Eiropas Ārējo robežu fonda ietvaros Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2008.gada programmas ietvaros ir realizējusi projektu „Nacionālās VIS savienojuma ar centrālo VIS nodrošināšana”, lai uzlabotu migrācijas procesu kontroli, papildinātu Latvijas nacionālo vīzu informācijas sistēmu, nodrošinot datu apmaiņu ar Eiropas Savienības centrālo vīzu sistēmu, kā arī veiktu lietotāju apmācību.

Savukārt 2009.gada programmas ietvaros ir īstenots projekts „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību EK sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai un

---

⁸⁶ Solidaritātes programma. - http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/main.html - [sk.27.09.2011.]

nepieciešamo apmācību nodrošināšana sistēmas lietotājiem” un īstenots projekts „Vīzu izsniegšanas labākās prakses rokasgrāmatas izstrāde”.

2010.gada programmas ietvaros Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir realizējusi projektu „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību EK sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai”.⁸⁷

Valsts robežsardze Eiropas Ārējo robežu fonda ietvaros ir īstenojusi dažādus projektus ar mērķi modernizēt robežšķērsonas vietas. Šobrīd notiek tehniskā projekta izstrāde, lai aprīkotu posmus starp dzelzceļa robežkontroles punktiem ar videonovērošanas sistēmām. Projekta vispārējais mērķis ir nodrošināt efektīvu un kvalitatīvu Latvijas Republikas un Eiropas Savienības ārējās robežas kontroli, nodrošinot iekšējo drošību un novēršot ārējos draudus.

Projekta „Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas imigrācijas sakaru virsniņu punkta attīstības turpināšana Baltkrievijas Republikā un Gruzijā” mērķis ir sniegt ieguldījumu tādu pasākumu veicināšanā, kurus trešajās valstīs organizē dalībvalstu kompetentie dienesti attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu dalībvalstu teritorijās un sadarbību starp dalībvalstīm, ieskaitot gaisa un imigrācijas sakaru virsniņu aktivitātes. Projektu realizācijas rezultātā tiks paplašināta un nodrošināta ar Eiropas Savienības ārējo robežu drošību saistītā sadarbības koordinātoru tīkla nodibināšana, kas veicinās rezultatīvāku darba uzdevumu pildīšanu migrācijas plūsmas kontrolē, pārstāvēt Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas, kā arī Eiropas Savienības intereses imigrācijas jautājumos, izveidojot un uzturot tiešus kontaktus, savas kompetences ietvaros iegūstot, analizējot un sniedzot nepieciešamo informāciju nelegālās imigrācijas novēršanas un apkarošanas jautājumos.

2010.gadā uzsākts Somijas, Latvijas, Igaunijas un Lietuvas kopprojekts „Vīzu informācijas sistēmas izmantošana un Ieceļošanas – izceļošanas sistēmas funkcionalitāte” (*Pilot projekt „Use of Visa Information System and Entry – Exit functionality”*). Projekta mērķis ir Valsts robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas (REIS) sasaistes nodrošināšana ar Centrālo vīzas informācijas sistēmu, kā arī robežpārbaudes un migrācijas kontroles procedūru pilnveidošana. Tā realizācijas rezultātā tiks izstrādātas rekomendācijas iekārtām, procedūrām un pārbaudēm Centrālās vīzu informācijas sistēmas pilnvērtīgai izmantošanai, kā arī iegādātas iekārtas un izstrādātas izmaiņas Valsts robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas (REIS) programmatūrā un robežkontroles/migrācijas procedūrās un apmācīti lietotāji.

Arī turpmāk Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde iespēju robežās plāno īstenot Eiropas fondu sniegtās iespējas, lai uzlabotu standartus nelegālās migrācijas jomā.

---

⁸⁷ Solidaritātes programma. - http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/main.html - [sk.27.09.2011.]

6. STATISTIKA

Šajā nodaļā apkopota informācija, kas raksturo nelegālās migrācijas tendences. Statistikas dati ir iegūti no atšķirīgiem avotiem – tieši no datu sniedzējiem (Centrālās Statistikas pārvaldes, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes) un Eiropas Kopienų Statistikas biroja *Eurostat*.

Eurostat datus apkopo saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK) Nr. 862/2007⁸⁸, dati pieejami sākot ar 2008.gadu.

Saskaņā ar Regulu Nr. 862/2007 datus par trešo valstu valstspiederīgo skaitu, kam atteikta ieceļošana dalībvalsts teritorijā, kas nelegāli uzturas dalībvalsts teritorijā, par kuriem pieņemts lēmums atstāt dalībvalsti un kas faktiski atstājuši dalībvalsti, publicē noapaļotus līdz tuvākajam 5. Ņemot vērā to, ka migrācijas plūsma uz Latviju nav liela, atsevišķos gadījumos nav iespējams pilnībā izvērtēt pastāvošās tendences migrācijas jomā Latvijā.

6.1. Statistika

Kopējo valsts iekšienē aizturēto trešo valstu valstspiederīgo skaitu Latvijā ietekmēja pievienošanās Šengenas zonai 2007.gada 21.decembrī. Apkopotā statistika norāda, ka 2008.gadā valsts iekšienē aizturēto trešo valstu valstspiederīgo skaits ir samērā liels, bet jau 2009.gadā, pateicoties efektīvai atbildīgo institūciju darbībai, tas samazinājās. Arī 2010.gadā to skaits turpina samazināties.

Nemainīgi, kopš 2005.gada visbiežāk valsts iekšienē tiek aizturēti Krievijas, Moldovas, Ukrainas un Baltkrievijas valstspiederīgie. Tāpat samērā bieži tiek aizturētas personas bez noteikta statusa.

Statistikas dati liecina, ka lielākoties trešo valstu valstspiederīgie, kas aizturēti valsts iekšienē, ir pilngadīgi vīrieši.

6.1.1. Kopējais valsts iekšienē aizturēto trešo valstu valstspiederīgo skaits

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kopā	307	238	247	310	245	195

⁸⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes regula (EK) Nr. 862/2007 par Kopienų statistiku attiecībā uz migrāciju un starptautisko aizsardzību, kā arī lai atceltu Padomes Regulu (EEK) Nr. 311/76 attiecībā uz statistikas vākšanu par ārvalstu darba ņēmējiem. – Oficiālais Vēstnesis, Nr.199/23, 31.07.2007.

Informācijas avots: 2005.-2007.gads - Valsts robežsardze, 2008.-2010.gads Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5)

6.1.2. Valsts iekšienē aizturēto trešo valstu pilsoņu skaits pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Moldova	46	Moldova	49	Moldova	50
2.	Ukraina	32	Krievija	9	Krievija	13
3.	Krievija	15	Ukraina	13	Gruzija	13
4.	Kazahstāna	7	Baltkrievija	3	Ukraina	8
5.	Uzbekistāna	4	Uzbekistāna	3	Baltkrievija	3
6.	Baltkrievija	3	Gruzija	6	Gana	1
7.	Gruzija	2	Pakistāna	3	Mongolija	1
8.	Meksika	2	Kazahstāna	1		
9.	Afganistāna	1	Azerbaidžāna	1		
10.	Sudāna	1	Peru	1		

Informācijas avots: Valsts robežsardze.

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	70	Krievija	55	Krievija	55
2.	Ukraina	35	Moldova	45	Baltkrievija	25
3.	Moldova	30	Afganistāna	20	Kazahstāna	15
4.	Uzbekistāna	25	Ukraina	15	Ukraina	10
5.	Nezināma	25	Kazahstāna	10	Uzbekistāna	10
6.	Bangladeša	15	Gana	10	Afganistāna	10
7.	Gruzija	15	Azerbaidžāna	5	Armēnija	5
8.	Baltkrievija	10	Baltkrievija	5	Gruzija	5
9.	Armēnija	10	Bangladeša	5	Kirgizstāna	5
10.	Sīrija	10	Irāka	5	Nigērija	5

Informācijas avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5)

6.1.3. Valsts iekšienē aizturēto trešo valstu pilsoņu skaits pēc vecuma grupām

Vecuma grupas	2008	2009	2010
0-14	0	0	0
14-17	5	10	0
18-34	150	115	130
Vecāki par 35	160	120	65

Informācijas avots: Eurostat.

6.1.4. Valsts iekšienē aizturēto trešo valstu pilsoņu skaits pēc dzimuma

Dzimums	2008	2009	2010
Vīrieši	260	170	170
Sievietes	50	75	25

Informācijas avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

Vērtējot datus par ieceļošanas atteikumiem, jāņem vērā, ka līdz 2008.gadam ieceļošanas atteikumi ietvēra ieceļošanas atļauju atteikumus gan pie Eiropas Savienības iekšējām robežām, gan ārējām robežām, bet ar 2008.gadu – tikai pie Eiropas Savienības ārējām robežām. Šobrīd nav novērojama kāda izteikta tendence ieceļošanas atteikumu skaitā – 2009.gadā, salīdzinot ar 2008.gadu, to skaits ir būtiski samazinājies, taču jau 2010.gadā atkal palielinājies.

Apkopotā statistika par ieceļošanas atteikumu iemesliem liecina, ka visbiežāk ieceļošana atteikta, jo ārzemnieks nevar uzrādīt derīgu vīzu vai uzturēšanās atļauju, kā arī pārsvarā ieceļošana atteikta uz sauszemes robežas un uz robežām lidostās.

Visbiežāk ieceļošana Latvijā atteikta Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas valstspiederīgajiem. Jāatzīmē, ka samērā regulāri ieceļošana tiek atteikta arī Tadžikistānas, Kazahstānas un Kirgizstānas pilsoņiem.

6.1.5. Kopējais ieceļošanas atteikumu skaits

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Trešo valstu valstspiederīgo skaits, kam atteikta ieceļošana	551	1003	1277	875	670	815

Informācijas avots: 2005.-2007.gads - Valsts robežsardze, 2008.-2010.gads – Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

6.1.6. Ieceļošanas atteikumu skaits pēc iemesliem

Ieceļošanas atteikuma iemesls	2007	2008	2009	2010
Nav derīgu ceļošanas dokumentu	50	15	40	25
Uzrādīts viltoti ceļošanas dokumenti	67	10	10	10
Nav derīgas vīzas, vai uzturēšanās atļaujas	1060	790	465	555
Uzrādīta viltota vīza vai uzturēšanās atļauja	-	20	35	25
Nav dokumentu, kas apliecina uzturēšanās mērķi un apstākļus	30	10	65	120
Persona valstī jau uzturējusies 3 mēnešus 6 mēnešu periodā.	-	-	-	-
Trūkst pietiekamu iztikas līdzekļu	1	5	25	60
Par personu ir izdots brīdinājums, lai atteiktu ieceļošanu	4	25	30	20
Ārzemnieks rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai	11	5	-	-

Informācijas avots: 2007.gads – Valsts robežsardze, 2008.-2010.gads – Eurostat.(dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

6.1.7. Ieceļošanas atteikumu skaits pēc šķērsojamās robežas veida

Robežu veids	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sauszemes robeža	348	797	974	630	475	440
Jūras robeža	70	72	72	30	15	25
Robeža lidostās	133	134	231	220	185	350
Kopā	551	1003	1277	880	675	815

Informācijas avots: 2005.-2007. gads – Valsts robežsardze, 2008.-2010. gads – Eurostat.

6.1.8. Trešo valstu pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana Latvijā, pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	211	Krievija	358	Krievija	517
2.	Ukraina	75	Baltkrievija	108	Baltkrievija	202
3.	Baltkrievija	64	Ukraina	91	Kazahstāna	98
4.	Indija	38	Kirgizstāna	39	Kirgizstāna	93
5.	Moldova	16	Indija	37	Ukraina	82
6.	Kazahstāna	9	Moldova	36	Igaunijas bezvalstnieks	42
7.	Turcija	7	Kazahstāna	35	Indija	24
8.	Rumānija	6	Armēnija	21	Moldova	23
9.	Maroka	6	Rumānija	15	Taivāna	14
10.					Uzbekistāna	13

Informācijas avots: Valsts robežsardze

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	375	Krievija	290	Krievija	270
2.	Baltkrievija	130	Baltkrievija	75	Baltkrievija	130
3.	Ukraina	85	Kazahstāna	30	Kazahstāna	90
4.	Turcija	50	Ukraina	30	Tadžikistāna	35
5.	Indija	30	Turcija	25	Nezināma	35
6.	Moldova	25	Izraēla	25	Ukraina	25
7.	Bezvalstnieki	25	Kirgizstāna	20	Turcija	20
8.	Kirgizstāna	20	Afganistāna	15	Kirgizstāna	20
9.	Izraēla	15	Tadžikistāna	15	Gruzija	20
10.	Azerbaidžāna	15	Moldova	15	Armēnija	15

Informācijas avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

Kopš 2008.gada pakāpeniski samazinās to trešo valstu valstspiederīgo skaits, par kuriem pieņemts lēmums atstāt valsts teritoriju. Tas saistīts ar to, ka personas, apzinoties pārkāpumu

negatīvās sekas, tai skaitā aizliegumu ieceļot visā Šengenas zonā, tomēr cenšas ievērot vīzās vai uzturēšanās atļaujās noteikto izbraukšanas termiņu.

Dati parāda, ka ārzemnieki, par kuriem pieņemts lēmums atstāt valsts teritoriju, kā arī tā izpilde – faktiskā valsts atstāšana, visbiežāk tiek pieņemts un attiecas uz bijušās PSRS valstu pilsoņiem (Krievija, Ukraina, Moldova, Gruzija u.c.).

6.1.9. Kopējais trešo valstu valstspiederīgo skaits, par kuriem ir pieņemts lēmums atstāt valsts teritoriju

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kopā	203	207	240	265	220	210

Informācijas avots: 2005.-2007. gads – Valsts robezsardze, 2008.-2010. gads – Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

6.1.10. Trešo valstu valstspiederīgo skaits, par kuriem ir pieņemts lēmums atstāt valsts teritoriju, pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	59	Moldova	42	Moldova	56
2.	Moldova	37	Krievija	39	Krievija	34
3.	Ukraina	37	Ukraina	20	Ukraina	20
4.	Baltkrievija	9			Gruzija	12
5.	Armēnija	6			Baltkrievija	7
6.	Irāka	6			Armēnija	6
7.	Azerbaidžāna	5				
8.	Gruzija	4				
9.						
10.						

Informācijas avots: Valsts robezsardze.

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	55	Krievija	50	Krievija	55
2.	Ukraina	55	Moldova	30	Baltkrievija	30
3.	Moldova	20	Ukraina	20	Ukraina	20
4.	Uzbekistāna	20	Baltkrievija	15	Gruzija	15
5.	Armēnija	15	Afganistāna	15	Kazahstāna	15
6.	Gruzija	15	Gruzija	10	Uzbekistāna	10
7.	Bangladeša	10	Sīrija	10	Afganistāna	5
8.	Azerbaidžāna	5	Kirgizstāna	10	Azerbaidžāna	5
9.	Baltkrievija	5	Armēnija	5	Ķīna	5
10.	Bezvalstnieki	5	Azerbaidžāna	5	Moldova	5

Informācijas avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5)

6.1.11. Kopējais trešo valstu valstspiederīgo skaits, kas ir faktiski atstājuši valsts teritoriju

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kopā	217	205	235	255	205	190

Informācijas avots: 2005.-2007. gads – Valsts robezsardze, 2008.-2010. gads – Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

6.1.12. Trešo valstu valstspiederīgo skaits, kas faktiski atstājuši valsts teritoriju, pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	59	Moldova	42	Moldova	52
2.	Ukraina	37	Krievija	39	Krievija	36
3.	Moldova	20	Ukraina	20	Ukraina	21
4.	Baltkrievija	9	Baltkrievija	6	Baltkrievija	12
5.	Irāka	6	Azerbaidžāna	5	Gruzija	12
6.	Armēnija	6	Armēnija	3	Armēnija	6
7.	Azerbaidžāna	5	Gruzija	3	Izraēla	3
8.	Gruzija	5	Kazahstāna	3	Mongolija	2
9.	Uzbekistāna	4	ASV	2	Uzbekistāna	1
10.	Izraēla	4	Pakistāna	1	Kazahstāna	1

Informācijas avots : Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	80	Krievija	50	Krievija	60
2.	Ukraina	55	Moldova	35	Baltkrievija	25
3.	Moldova	25	Ukraina	20	Ukraina	20
4.	Uzbekistāna	20	Baltkrievija	15	Kazahstāna	15
5.	Armēnija	20	Gruzija	10	Moldova	5
6.	Gruzija	15	Sīrija	10	Uzbekistāna	5
7.	Bangladeša	10	Kirgizstāna	10	Tadžikistāna	5
8.	Turcija	5	Armēnija	5	Armēnija	5
9.	Baltkrievija	5	Azerbaidžāna	5	Azerbaidžāna	5
10.	Azerbaidžāna	5	Afganistāna	5	Ķīna	5

Informācijas avots : Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

Tā kā Latvijā ir reģistrēts mazs patvēruma pieteikumu skaits, lai raksturotu, kuru valstu valstspiederīgie visbiežāk piesakās patvērumam un kuru valstu valstspiederīgo patvēruma pieteikumi visbiežāk tiek noraidīti, ir izmantoti nacionālie dati, kas saskaņoti ar šīs jomas ekspertiem. Eurostat šos datus publicē noapaļotus līdz tuvākajam 5.

6.1.13. Kopējais noraidīto patvēruma pieteikumu skaits

		2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kopā	Pirmās instances lēmums	12	2	24	10	34	27
	Galīgais lēmums	3	8	7	13	12	16

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6.1.14. Patvēruma pieteikuma iesniedzēji, kuru pieteikumi noraidīti, pēc dzimuma

		Dzimums	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pirmās instances lēmums	Vīrietis		10	2	23	9	22	25
	Sieviete		2	0	1	1	12	2
	Nezināms		0	0	0	0	0	0
Galīgais lēmums	Vīrietis		3	6	7	13	10	10
	Sieviete		0	2	0	0	2	6
	Nezināms		0	0	0	0	0	0

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6.1.15. Patvēruma pieteikuma iesniedzēji, kuru pieteikumi noraidīti pirmajā instancē, pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Somālija	7	Afganistāna	1	Bangladeša	6
2.	Gruzija	1	Kirgizstāna	1	Armēnija	4
3.	Krievija	1			Mongolija	2
4.	Moldova	1			Krievija	2
5.	Japāna	1			Baltkrievija	1
6.	Baltkrievija	1			Gruzija	1
7.					Gana	1
8.					Kazahstāna	1
9.					Kirgizstāna	1
10.					Nigērija	1

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Krievija	2	Gruzija	12	Afganistāna	9
2.	Bangladeša	2	Afganistāna	6	Kongo	4
3.	Kuba	2	Sīrija	5	Uzbekistāna	4
4.	Senegāla	1	Krievija	3	Krievija	2
5.	Nigērija	1	Bangladeša	3	Palestīna	2
6.	Ukraina	1	Kamerūna	2	Kamerūna	1
7.	Azerbaidžāna	1	Tadžikistāna	1	Lībija	1
8.			Turcija	1	Baltkrievija	1
9.			Eritreja	1	Gruzija	1
10.					Maroka	1

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6.1.16. Patvēruma pieteikumu iesniedzēji, kuru pieteikumi noraidīti galīgajā instancē, pēc valstiskās piederības

Nr.	2005		2006		2007	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Baltkrievija	1	Somālija	7	Krievija	2
2.	Moldova	1	Afganistāna	1	Kazahstāna	1
3.	Japāna	1			Gruzija	1
4.					Ukraina	1
5.					Kirgizstāna	1
6.					Palestīna	1

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Nr.	2008		2009		2010	
	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
1.	Bangladeša	6	Gruzija	3	Gruzija	10
2.	Armēnija	3	Afganistāna	2	Uzbekistāna	3
3.	Gana	1	Kamerūna	2	Afganistāna	2
4.	Nigērija	1	Sīrija	2	Palestīna	1
5.	Sjerraleone	1	Bangladeša	1		
6.	Azerbaidžāna	1	Krievija	1		
7.			Tadžikistāna	1		

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6.2. Citi pieejamie dati

Šajā apakšnodaļā apkopoti citi ar nelegālās migrācijas jomu saistītie dati, tai skaitā arī izraidīšanas, apmācību un citu ar nelegālās jomas saistītu pasākumu izmaksas.

6.2.1. Pārvadātāju skaits, kuriem sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols par personu nogādāšanu Latvijā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem

	2008	2009	2010
Kopā	83	71	125

Informācijas avots: Valsts robežsardze.

6.2.3. Trešo valstu valstspiederīgo skaits, kas tika nodarbināti bez darba atļaujas

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Trešo valstu valstspiederīgie, kas nodarbināti bez darba atļaujas	28	131	98	149	27	21

Informācijas avots: Valsts robežsardze.

6.2.4. Trešo valstu valstspiederīgo skaits, kas tika nodarbināti bez darba atļaujas, pēc valstiskās piederības

2009		2010	
Valstiskā piederība	Kopā	Valstiskā piederība	Kopā
Krievija	8	Krievija	11
ASV	3	ASV	2
Moldova	2	Kanāda	2
Baltkrievija	2	Uzbekistāna	1
Armēnija	2	Moldova	1
Turcija	2	Baltkrievija	1
Gruzija	2	Ķīna	1
Meksika	2	Afganistāna	1
Libāna	1	Gruzija	1
Nikaragva	1		
Nigērija	1		
Izraēla	1		

Informācijas avots: Valsts robežsardze.

6.2.5. Izraidīšanas izmaksas

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kopā (LVL)	16 025,14	771,36	33 357,90	43 058,-	32 354,-	42 025,23

Informācijas avots: Valsts robežsardze.

6.2.6. Kopējais anulēto termiņuzturēšanās atļauju skaits, jo ir bijis pamats uzskatīt, ka ārzemnieks noslēdzis fiktīvo laulību.

	2009	2010
Anulētās termiņuzturēšanās atļaujas	6	5

Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6.2.7. Informācija par Valsts robežsardzes apmācību un citu ar nelegālās migrācijas jomu saistītu pasākumu izmaksām

Nr.	Projekts/apmācības	LR izmaksas	ES līdzfinansējums	Kopējās izmaksas
2005.gads				
1.	Svešvalodu apmācības	1 259 197,- EUR		1 259 197,- EUR
2006.gads				
1.	Dažādas apmācības (svešvalodas, pilotu kvalifikācijas celšana, sakaru speciālisti u.c.)	1 946 269, 40 EUR (ieskaitot komandējuma naudu)		1 946 269, 40 EUR
2007.gads				
1.	Apmācību kursi	2 214 763,- EUR		2 214 763,- EUR
2.	Projekts „Latvijas Republikas Robežsargu apmācības sistēmas pilnveidošana atbilstoši Šengenas likumdošanas prasībām”.	7 601,- LVL	131 636,- LVL (ārvalstu)	139 237,- LVL
2008., 2009. gads				
Arējo robežu fonda ietvaros				
1.	LV, LT un EE imigrācijas sakaru virsnieku punkta izveidošana Gruzijā (2008).	64 640,- EUR	254 726,- EUR	319 366,- EUR
2.	LV, LT un EE imigrācijas sakaru virsnieku punkta izveidošana Baltkrievijas Republikā.	25 225,- EUR	98 851,- EUR	124 076,- EUR
Eiropas Atgriešanās fonda ietvaros				
3.	Atgriešanās jomā kompetento iestāžu darbinieku dalība FRONTEX un Eiropas Savienības dalībvalstu rīkotajos izraidīšanas pasākumos un operācijās.	6 750,- LVL	20 250,- LVL	27 000,- LVL
4.	Pieredzes apmaiņa par paraug praksi atgriešanas jomā.	3 062,- LVL	9 187,- LVL	12 249,- LVL
5.	Semināri par atgriešanās pasākumu tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem	1 748,- LVL	5 242,- LVL	6 990,- LVL
6.	Svešvalodu apmācība robežsargiem.	32 787,- LVL	98 360,- LVL	131 146,- LVL
2009.gads				
Ārējo robežu fonda ietvaros				
1.	LV, LT un EE imigrācijas sakaru virsnieku punktu attīstība Gruzijā,	34 544,- LVL	190 607,- LVL	225 151,- LVL

	Baltkrievijā.			
Eiropas Atgriešanās fonda ietvaros				
2.	Atgriešanās jomā kompetento iestāžu darbinieku dalība FRONTEX un Eiropas Savienības dalībvalstu rīkotajos izraidīšanas pasākumos un operācijās.	4 744,- LVL	14 232,- LVL	18 976,- LVL
2010.gads				
Eiropas Atgriešanās fonda ietvaros				
1	Atbalsts piespiedu izraidīšanas pasākumu organizēšanai un pilnveidošanai.	21 936,- LVL	65 888,- LVL	87 751,- LVL
2.	Semināri, izglītība un apmācība atgriešanas procesa kompetento valsts iestāžu darbiniekiem attiecībā uz atpakaļ sūtīšanas pasākumu tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem.	7 665,- LVL	22 994,- LVL	30 659,- LVL
5.	Pārvaldes un Valsts robežsardzes īstenotais projekts „Atgriešanās jomā iesaistīto valsts iestāžu darbinieku valodas apmācība”.	11 420,- LVL	34 262,- LVL	45 682,- LVL
Ārējo robežu fonda ietvaros				
3.	LV, LT un EE imigrācijas sakaru virsniņu punkta izveidošana Krievijā.	28 203,- EUR	157 434,- EUR	185 637,- EUR
4.	LV, LT un EE imigrācijas sakaru virsniņu punktu attīstības turpināšana Gruzijā, Baltkrievijā.	49 151,- EUR	271 210,- EUR	320 361,- EUR

Informācijas avots: Valsts Robežsardze.

7. SECINĀJUMI

Latvijas Republikā izveidota labvēlīga institucionālā sadarbība un kompetenču sadalījums starp institūcijām. Būtiska nozīme ir faktam, ka Valsts robežsardzes kompetencē ietilpst ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās un izceļošanas no Latvijas Republikas teritorijas noteikumu kontrole gan uz valsts robežām, gan valsts iekšienē, tādējādi nodrošinot nepārtrauktību imigrantu plūsmu uzraudzīšanā.

Atbildīgo institūciju veikto pasākumu kopums nelegālās migrācijas mazināšanai gan pirms imigrantu ieceļošanas, gan to ieceļošanas un uzturēšanās laikā nodrošinājis būtisku valsts iekšienē aizturēto nelegālo imigrantu skaita samazinājumu (no 310 personām 2008.gadā līdz 195 personām 2010.gadā).

Nozīmīga loma ir iesniegto dokumentu pārbaudei pirms vīzu un uzturēšanās atļauju izsniegšanas, kā arī vīzu un uzturēšanās atļauju pieprasītāju intervēšanai.

Efektīvs līdzeklis nelegālās migrācijas mazināšanai ir Valsts robežsardzes sakaru virsnieku darbība trešajās valstīs, sniedzot konsultācijas vīzu izsniegšanas jautājumos, intervējot vīzu pieprasītājus no augsta imigrācijas riska valstīm, pārbaudot sniegto ziņu patiesumu pieejamajās datu bāzēs, kā arī sniedzot telefoniskas konsultācijas par Latvijas robežas šķērsošanas nosacījumiem un sadarbojoties ar aviokompānijām.

Būtisks nelegālās imigrācijas mazināšanas instruments ir riska analīze un nelegālo migrācijas ceļu identificēšana, kā arī sadarbības veicināšana ar citām valstīm un starptautiskām organizācijām.

Pozitīvu ietekmi uz Valsts robežsardzes kapacitāti valsts robežu apsardzībā atstājusi Valsts robežsardzes dalība starptautiskajās organizācijās, kā arī Eiropas Savienības projektu ietvaros iegādātās tehnikas un aprīkojuma pielietošana. Valsts robežas drošība efektīvi paaugstināta, modernizējot tehniskos līdzekļus, kā arī paaugstinot atbildīgo personu kvalifikāciju.

Viens no iemesliem sekmīgai imigrantu nelegālās nodarbinātības mazināšanai ir imigrantu uzraudzības veikšana arī pēc to ieceļošanas valstī, kad atbildīgās institūcijas veic apsekojumus dažādos objektos, lai atklātu personas, kas valstī uzturas nelikumīgi vai arī personas, kas tiek nelegāli nodarbinātas.

Tā kā joprojām ir augsts viltotu personu apliecinošo dokumentu un vīzu īpatsvars, Valsts robežsardzei ir jāturpina attīstīt sadarbību ar Latvijas diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām ārvalstīs, kā arī ar attiecīgo valstu robežkontroles un imigrācijas kontroles dienestiem, lai atklātu viltotus dokumentus, kas iesniegti ar mērķi nelikumīgi ieceļot Eiropas Savienībā.

Ievērojot pozitīvo pieredzi, būtiski ir attīstīt arī sakaru virsnieku institūtu ārvalstīs, papildus jau esošajiem sakaru virsnieku punktiem, nākotnē izveidojot Valsts robežsardzes sakaru virsnieku punktus valstīs, kas ir nelegālās migrācijas izcelsmes vai tranzīta valstis.

Valsts robežsardzei ir jāturpina darbs pie izpildes protokolu noslēgšanas ar tām valstīm, ar kurām ir noslēgti Eiropas Savienības readmisijas līgumi, kā arī sadarbībā ar trešajām valstīm jāveic pasākumi, lai tos pilnībā realizētu.

Ņemot vērā, ka pēdējos gados ir ievērojami augušas nelegālo imigrantu izraidīšanas izmaksas, nepieciešams veicināt nelegālo imigrantu brīvprātīgo atgriešanu, paplašinot atbalstu brīvprātīgās atgriešanas programmām.

Tā kā fiktīvo laulību esamību ir grūti pierādīt, nepieciešams ieviest izmaiņas normatīvajos aktos, lai definētu aprēķina laulības, kā arī uzlabot procedūras un veicināt starpinstitucionālo sadarbību, lai atklātu gadījumus, kad persona slēgusi šādas laulības, ar mērķi iegūt uzturēšanās atļauju ģimenes apvienošanas nolūkā.

8. IZMANTOTO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

AVOTI:

- ❖ Iedzīvotāju reģistra likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 261/264 (1322/1325), 10.09.1998. - [stājas spēkā 24.09.1998.]
- ❖ Imigrācijas likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 169, 20.11.2002.- [stājas spēkā 01.05.2003.];
- ❖ Bezvalstnieku likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 25, 17.02.2004. - [stājās spēkā 02.03.2004.];
- ❖ Darba likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 20.06.2001. - [stājās spēkā ar 01.06.2001.];
- ❖ Krimināllikums. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 199/200, 08.07.1998. - [stājas spēkā 01.04.1999.];
- ❖ Latvijas Sodū izpildes kodekss. - Ziņotājs, Nr. 1, 01.01.1971. - [stājas spēkā 01.04.1971.];
- ❖ Tūrisma likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 287, 07.10.1998. - [stājas spēkā 01.01.1999.];
- ❖ Patvēruma likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. - [stājas spēkā 14.07.2009.];
- ❖ Likums „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.23, 12.02.2008. - [stājas spēkā 13.02.2008.];
- ❖ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. - Ziņotājs, Nr. 51, 20.12.1984. - [stājas spēkā 01.07.1985.];
- ❖ Valsts robežsardzes likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.329/330, 16.12.1997. - [spēkā ar 01.01.1998.];
- ❖ Likumprojekta „Grozījumi Darba likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). – Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/LManot_260111_DL.3634.doc- [sk.09.06.2011.];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194426&mode=mk&date=2011-02-22> – [sk.09.06.2011.];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194427&mode=mk&date=2011-02-22>- [sk.09.06.2011.];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194428&mode=mk&date=2011-02-22> – [sk.09.06.2011.];
- ❖ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija. - Pieejama: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEManot_101007_1.doc;
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40178026> – [sk. 24.11.2010.];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Darba likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācija). - Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/LManot_260111_DL.3634.doc - [sk.09.06.2011.];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194426&mode=mk&date=2011-02-22> – [sk.09.06.2011];
- ❖ Likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40194427&mode=mk&date=2011-02-22>- [sk.09.06.2011.];

- ❖ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 23, 08.02.2007. - [stājās spēkā 22.02.2007.];
- ❖ Likums „Grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 91, 07.06.2007. - [spēkā ar 21.06.2007.];
- ❖ Likums „Grozījumi likumā „Par aviāciju””. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 83, 30.05.2006. - [stājās spēkā 13.06.2006.];
- ❖ Likums „Grozījumi Krimināllikumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.208, 29.12.2007. - [stājas spēkā 12.01.2008.];
- ❖ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 4, 09.01.2008. - [stājas spēkā 23.01.2008.];
- ❖ Likums „Grozījumi Robežsardzes likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 47, 26.03.2008. - [stājas spēkā 09.04.2008.];
- ❖ Likums „Grozījumi Robežsardzes likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 20.06.2007. - [stājas spēkā 04.07.2007.];
- ❖ Likums „Grozījumi Latvijas Sodų izpildes kodeksā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.208, 29.12.2007. - [stājas spēkā 12.01.2008.];
- ❖ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 74, 12.05.2010. - [stājas spēkā 01.07.2010.];
- ❖ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 15.06.2011. - [stājas spēkā 16.06.2011.];
- ❖ Likums „Grozījumi Darba likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. - [stājas spēkā 20.07.2011.];
- ❖ Likums „Grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 103, 06.07.2011. - [stājas spēkā 20.07.2011.];
- ❖ Likums „Grozījumi Krimināllikumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 99, 29.06.2011. - [stājas spēkā 13.07.2011.];
- ❖ Likums „Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 103, 06.07.2011. - [stājas spēkā 20.07.2011.];
- ❖ Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 100, 30.06.2011. - [stājas spēkā 01.07.2011.];
- ❖ Deklarācija par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību Nacionālajai izaugsmei un vienotībai. – Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/darbibu-reglamentejosie-dokumenti/valdibasd> - [sk. 08.06.2011.];
- ❖ Ministru kabineta 2007.gada 3.aprīļa noteikumi Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 05.04.2007. - [stājas spēkā 06.04.2007.];
- ❖ 2008.gada 2.oktobra Saeimas sēdē apstiprinātais Lēmums par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 163, 23.10.2008.;
- ❖ Ministru kabineta 2006.gada 7.novembra Deklarācija par Aigara Kalvīša vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. - Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vesture/kalvisa-valdiba-2/kalvisa-valdiba-2/> - [sk. 01.08.2011.];

- ❖ Deklarācija par Ivara Godmaņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. - Pieejams: [http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vesture/godmana-valdiba-2/godmana-valdibas-deklaracija/-\[sk.01.08.2011.\]](http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vesture/godmana-valdiba-2/godmana-valdibas-deklaracija/-[sk.01.08.2011.]);
- ❖ Ministru kabineta 2006.gada 1.februāra rīkojums Nr.60 „Par Vienotās patvēruma un migrācijas vadības sistēmas attīstības programmu 2006.-2009.gadam”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.21, 03.02.2006. - [stājas spēkā 01.02.2006.]
- ❖ Ministru kabineta 2003.gada 28.maija rīkojums Nr. 338 „Par programmu „Integrētas Latvijas robežas vadības stratēģija (2003.-2007.gadam)””. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 81, 30.05.2003. - [stājas spēkā 28.05.2003.]
- ❖ Ministru kabineta 2006.gada 6.jūnija rīkojums Nr.417 „Par Latvijas ārpolitikas pamatnostādņēm 2006.-2010.gadam”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 89, 08.06.2006. - [stājas spēkā 06.06.2006.]
- ❖ Latvijas Republikas valsts robežas likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.189, 02.12.2009. - [stājas spēkā 16.12.2009.]
- ❖ Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumi Nr.811 „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 160, 06.10.2006. - [stājas spēkā 07.10.2006.]
- ❖ Ministru kabineta noteikumu projekta „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, palīdzības apjomu un kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). - Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMAnot_180111.78.doc- [sk. 20.06.2011.]
- ❖ Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.129, 18.08.2011. - [stājas spēkā 19.08.2011.]
- ❖ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr. 676 „Vīzu noteikumi”. - Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 144, 13.09.2011. - [stājas spēkā 14.09.2011.]
- ❖ 2010.gada 21.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.549 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumos Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus””. - Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 28.06.2010.;
- ❖ Ministru kabineta noteikumu projekta „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumos Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus”” anotācija. - <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40176245> – [sk. 14.05.2010.]
- ❖ Ministru kabineta 2010. gada 21.jūnija noteikumi Nr.554 „Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi”. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 100, 28.06.2010. - [stājas spēkā 29.06.2010.]
- ❖ Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/82/EK par pārvadātāju pienākumu paziņot datus par pasažieriem. - Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004., 24.-27.lpp.;
- ❖ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi. - Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009., 24.-32.lpp.;

- ❖ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīva 2008/104/EK par pagaidu darba aģentūrām. - Oficiālais Vēstnesis, L 327, 05.12.2008., 9.-14.lpp.;
- ❖ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regula Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu Kodekss). - Oficiālais Vēstnesis, L 105, 13.04.2006., 1./32.lpp.;
- ❖ Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu. - Oficiālais Vēstnesis, L 131, 21.05.2008.;
- ❖ Padomes 2007.gada 6.decembra Lēmums Nr. 2007/801/EK par Šengenas *acquis* noteikumu pilnīgu piemērošanu Čehijas Republikā, Igaunijas Republikā, Latvijas Republikā, Lietuvas Republikā, Ungārijas Republikā, Maltas Republikā, Polijas Republikā, Slovēnijas Republikā un Slovākijas Republikā. - Oficiālais Vēstnesis, L 323/34, 08.12.2007.;
- ❖ Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas 2004/81/EK par uzturēšanās atļaujām, ko izdod trešo valstu valstspiederīgām personām, kuras ir cilvēku tirdzniecības upuri vai kurām ir palīdzēts nelegāli imigrēt un kuras sadarbojas ar kompetentajām iestādēm normas. - Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004., 19-23.lpp.;
- ❖ Eiropas Padomes un Parlamenta 2009.gada 13.jūlija regula Nr.810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu. - Oficiālais Vēstnesis, L 243, 15.09.2009.;
- ❖ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. - Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.;
- ❖ Padomes 2001.gada 28.maija direktīva 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu. - Oficiālais Vēstnesis, L149, 02.06.2001., 34.-36.lpp.;
- ❖ Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Krievijas Federāciju par atpakaļuzņemšanu. - Oficiālais Vēstnesis, L 129/40, 17.05.2007.;
- ❖ Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības līgumu par pārrobežu sadarbību noziedzības apkarošanā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.162, 11.10.2006. - [stājās spēkā 12.10.2006.];
- ❖ Vienošanās starp Latvijas Republikas, Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas valdībām par sadarbību valsts robežas apsardzības jautājumos. - Latvijas Vēstnesis, Nr.137, 24.11.1994. - [stājās spēkā 23.11.1994.];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu. - Latvijas Vēstnesis, Nr.178, 10.11.2010.
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par pilnvaroto robežas pārstāvju darbību. - Latvijas Vēstnesis, Nr.110, 26.07.1995. - [stājās spēkā 19.07.1995.];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības vienošanās par sadarbību robežu jautājumos. - Oficiāli nav publicēts;
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par robežas pārstāvju darbību. - Latvijas Vēstnesis, Nr.95, 16.08.1994. - [stājās spēkā 14.12.1994.];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par sadarbību robežapsardzības jautājumos. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 38, 29.02.1996.

- ❖ Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par pilsoņu savstarpējiem braucieniem. - Latvijas Vēstnesis, Nr.115, 01.12.1993. - [stājās spēkā 18.01.1995];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības protokols par Apvienotās Latvijas - Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju izveidošanu. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 115, 21.07.2006. - [stājās spēkā 28.06.2006];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības vienošanās par pilnvaroto robežas pārstāvju darbību. – Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 16.08.2002. - [stājās spēkā 19.07.2002.];
- ❖ Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības līgumu par sadarbību organizētās noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā un kopīgām darbībām pierobežas apgabalos. – Latvijas Vēstnesis, Nr.174, 01.11.2006. - [stājās spēkā 02.11.2006.];
- ❖ Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgums par Latvijas un Krievijas valsts robežu. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 85, 29.05.2007. - [stājās spēkā 18.12.2007.].

LITERATŪRA:

- ❖ Valsts robežsardze varēs pieprasīt autovadītājiem uzrādīt dokumentus visā valsts teritorijā. - Pieejams: http://iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=19335 – [sk. 28.10.2010.];
- ❖ Apstiprina jaunu vīzu izsniegšanas kārtību. - Pieejams: <http://www.rs.gov.lv/?id=35&sa=&top=-1&rel=1479> - [sk. 15.10.2010.];
- ❖ Vīzu izsniegšanas kārtība, vīzu režīma nosacījumi ieceļojot un izceļojot. -Pieejams: <http://www.rs.gov.lv/index.php?id=804&top=0> - [sk.27.09.2011.];
- ❖ Solidaritātes programma. - http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/main.html - [sk.27.09.2011.];
- ❖ Noslēdzies Eiropas Ārējo robežu fonda 2009.gada programmas projekts „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību EK sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai un nepieciešamo apmācību nodrošināšana sistēmas lietotājiem”. - Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/ARF_NVIS_gaita_30_06.html - [sk.19.09.2011.].